

Politiikkatieteet

Lapin yliopisto

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

# **Me puhumme teoin -kampanja 2024**

Diskurssianalyysi valtamedian representaatioista kampanjaan liittyen

Pirjo Lappalainen Y10327247

Opinnäytetyö, gradu

KASU1306V24 pro gradu -tutkielma

Syksy 2025

## **Lapin yliopisto**

Tiedekunta: Yhteiskuntatieteet

Työn nimi: Me puhumme teoin -kampanja 2024 Diskurssianalyysi valtamedian representaatiosta kampanjaan liittyen

Tekijä/-t: Pirjo Lappalainen

Koulutusohjelma/oppiaine: Poliittikatieteet

Työn laji: Pro gradu -tutkielma/Maisteritutkielma

Sivumäärä, liitteiden lukumäärä: 65 sivua

Vuosi: 2025

### **Tiivistelmä:**

Opinnäytetyön keskiössä on Me puhumme teoin -kampanja, joka käynnistyi vuonna 2024 ja se miten media siitä kirjoittaa. Taustoitukseksi kerron vuoden 2023 rasismikohusta. Tämän kohun seurauksena valtioneuvosto antoi eduskunnalle tiedonannon VNT 2/2023 vp, jossa muun muassa kerrottiin hallituksen tulevista toimista rasismien kitkemiseksi (eduskunta.fi). Me puhumme teoin -kampanja 2024 on yksi näistä toimista.

Osoitan tutkimustuloksissani molempien, sekä Helsingin Sanomien ja Ylen, kirjoitusten kampanjasta olevan voimakkaasti kriittisiä. Näiden tiedotusvälineiden linjoissa on nähtävissä myös kriittistä suhtautumista hallitukseen. Hallituspuolueista perussuomalaiset saavat osakseen eniten kriittisyyttä. Hallituspuolueiden keskinäisten välien ristiriitaisuuksien korostaminen tulee tutkimuksessani selkeästi esiin. Se ohittaa palstamäärissä selvästi sen, mitä itse kampanjasta kirjoitetaan.

Teoreettisessa viitekehyksessä teoriana on kielitieteilijä Michael Hallidayn systeemifunktionaalinen kieliteoria. Analysointi tapahtuu diskurssianalyysinä. Tutkimuksessani keskeinen käsite on rasismi. Olen rajannut aineistosta pois sosiaalisen median ja keskityn nimenomaan kahteen valtamediaan edustavaan lähteeseen, samoin kuin tausta-aineistossa.

Kritiikissä tuodaan vahvasti esille se, että kampanjan katsotaan olevan ristiriidassa hallituksen muiden toimien kanssa. Eniten kiinnostusta toimittajien taholta saa kuitenkin hallituspuolue perussuomalaisten suhtautuminen kampanjaan. Median julkaisuissa näkyy tarkoitushakuisuus siinä, mitä valitaan käsiteltäväksi ja mikä nähdään mahdollisesti jopa lukijoita kiinnostavana kohuna. Kirjoittajien tekemät valinnat aiheissa ja painotuksissa näyttäytyvät yhteiskunnallisiin funktioihin rakenteellisina ja merkitystenantojen kautta vaikutuspyrkimyksinä. Vaikka kampanja jatkuu vuoteen 2027, median kiinnostus sitä kohtaan loppui jo vuoden 2024 aikana.

Avainsanat: Me puhumme teoin -kampanja, rasismikohu, rasismi, perussuomalaiset ja mediatutkimus

Tutkielma ei sisällä muita kuin tekijän omia henkilötietoja.

# SISÄLLYS

|                                                                                                                     |           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>1 JOHDANTO .....</b>                                                                                             | <b>2</b>  |
| <b>1.1 Tutkimuksen aihe.....</b>                                                                                    | <b>2</b>  |
| <b>2 TEORIALUKU .....</b>                                                                                           | <b>4</b>  |
| <b>2.1 Teoreettinen viitekehys .....</b>                                                                            | <b>4</b>  |
| <b>2.2 Tutkimusmenetelmät.....</b>                                                                                  | <b>5</b>  |
| <b>3 KESKEINEN KÄSITE; RASISMI .....</b>                                                                            | <b>9</b>  |
| <b>4 MATERIAALILUKU .....</b>                                                                                       | <b>15</b> |
| <b>4.1 Aineisto rasismikohusta 2023 ja Me puhumme teoin -kampanjasta.....</b>                                       | <b>15</b> |
| <b>4.2 Varsinainen tutkimusaineisto .....</b>                                                                       | <b>16</b> |
| <b>4.2.1 Kampanjaan liittyneet tahot, tai liittymistä harkitsevat .....</b>                                         | <b>16</b> |
| <b>4.2.2 Liittymisen torjuneet tahot, tai kampanjasta eronneet .....</b>                                            | <b>17</b> |
| <b>4.2.3 Tutkijan näkökulmaa edustavat artikkelit, sekä muut<br/>        kokonaisvaltaisemmat kirjoitukset.....</b> | <b>17</b> |
| <b>5 RASISMIKOHU 2023.....</b>                                                                                      | <b>19</b> |
| <b>6 ME PUHUMME TEOIN -KAMPANJA.....</b>                                                                            | <b>24</b> |
| <b>7 DISKURSSIANALYYSI LIITTYNEET TAI HARKITSEVAT .....</b>                                                         | <b>27</b> |
| <b>8 DISKURSSIANALYYSI TORJUNEET .....</b>                                                                          | <b>32</b> |
| <b>9 DISKURSSIANLYYSI MUUT .....</b>                                                                                | <b>43</b> |
| <b>10 JOHTOPÄÄTÖKSET .....</b>                                                                                      | <b>56</b> |
| <b>LÄHTEET .....</b>                                                                                                | <b>59</b> |

# 1 JOHDANTO

## 1.1 Tutkimuksen aihe

Tämän opinnäytetyön keskiössä on Me puhumme teoin -kampanja, joka käynnistyi vuonna 2024 ja se miten media siitä kirjoittaa. Avaan siis kampanjan taustoittavana tietona ja analysoin sitä, miten media representoi sitä. Taustoitukseksi analysoin myös vuoden 2023 rasismikohua. Kiinnostukseni aihetta kohtaan heräsi seuratessani kyseistä rasismikohua. Tämän kohun seurauksena valtioneuvosto antoi eduskunnalle tiedonannon VNT 2/2023 vp, jossa muun muassa kerrottiin hallituksen tulevista toimista rasismin kitkemiseksi (eduskunta.fi). Me puhumme teoin -kampanja 2024 on yksi näistä toimista.

Samuli Harala kirjoittaa otsikolla: *Vallan vahtikoira, objektiivinen tiedonvälittäjä vai kolmas valtiomahti: kuinka joukkotiedotusvälineet vaikuttavat politiikkaan?* Kirjoituksessa käsitellään sitä, miten merkittävä rooli medialla on yhteiskunnassa. Kyseessä on kirjallisuuskatsauksellinen tutkielma, joka on julkaistu 2012 Helsingin yliopiston avoimessa julkaisuarkistossa. Hänen mukaansa median tärkein tehtävä on välittää tietoa äänestäjille politiikasta, sekä päättäjien tekemisistä. (Harala 2012.)

Suomen perustuslain 12 § määrittelee, että jokaisella on oikeus julkistaa tietoja ja mielipiteitä kenenkään estämättä. Tähän lakiin liittyy hyvin vähän rajoituksia. Tärkeimpänä rajoituksena on lastensuojelulliset asiat. (finlex.fi.) Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että lehdistö voi julkaista myös esimerkiksi poliitikkojen menneisyyteen liittyviä, jopa hyvin henkilökohallaisia tietoja. Tähän lakiin perustuen mediassa ei tarvitse myöskään harkita sitä, onko joku julkaistava tapahtuma tai tieto haitallista kyseiselle henkilölle. Lehdistön ei tarvitse edes huomioida seurauksia, vaikka tietojen julkistaminen saattaisi esimerkiksi kaataa istuvan hallituksen.

Päädyin tutkimaan kyseisestä kampanjasta kirjoitettuja artikkeleita, koska aiheenvalinnassa yhdistyvät rasismi, sananvapaus ja sitä kautta tärkeä politiikkatieteellinen tutkimus. En ole löytänyt tätä nimenomaista Me puhumme teoin -kampanjaa koskevaa tutkimusta mistään.

Kampanja on toteutettu valtioneuvoston toimesta 2024, joten se on ajankohtainen (Valtioneuvosto 2024). Kampanja on osa hallitusohjelman yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä edistävää toimintaa (Hallitusohjelma 2023). Kampanjan on julkistanut

pääministeri Petteri Orpo. Tutkimuksessani ilmenee myös se, että hallituspuolueista kokoomus ja ruotsalainen kansanpuolue ovat ilmoittaneet osallistumisestaan kampanjaan.

Varsinainen tutkimuskysymys on: Miten valtamedia representoi Me puhumme teoin -kampanjaa 2024? Tutkimuksen keskiössä on itse kampanjasta kirjoitetut artikkelit. Avaan kampanjan sisältöä yksityiskotaisesti ja selkeytän mitä tarkoittaa ”Me puhumme teoin” käytännössä. Kerron myös osallistujista ja niistä tahoista, jotka ovat ilmoittaneet osallistumattomuudestaan. Esimerkiksi JHL on artikkeleiden mukaan ensin ollut liittymässä kampanjaan, mutta perunut osallistumisensa hyvin kriittisin perustein. Varsinaisen tutkimusaineistoni, eli vuoden 2024 artikkelit, analysoin diskurssianalyysin kautta. Käyttäen teoreettisen viitekehksen teoriana Hallidayn systeemis-funktionaalista kieliteoriaa.

Taustoitukseksi avaan vuoden 2023 rasismikohua. Tämä on tärkeää, koska vaikka hallitusohjelmasta löytyy mainintana yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistäminen, niin artikkeleiden perusteella on löydettävissä mainintoja rasismikohujen ja kampanjan välisistä yhteyksistä. Olen löytänyt kyseisistä artikkeleista esimerkiksi hallituspuolue ruotsalaisen kansanpuolueen kertoman siitä, että jos he olisivat tienneet perussuomalaisten kohtua nostaneista rasistisista kirjoitteluista, niin hallitusyhteistyö ei olisi toteutunut. Aineistosta nousee esille kommentteja siitä, että kampanjan alkusyy on nimenomaan vuoden 2023 rasismikohu.

Tutkin samalla myös miten eri hallituspuolueiden mahdollinen osallistuminen, tai osallistumattomuus, ilmenee median kirjoituksissa. Lisäksi pohdin tutkimuksen perusteella, miten hallituspuolueiden suhtautumiset esimerkiksi keskeiseksi näkemääni käsitteeseen, eli rasismiin, näyttäytyy artikkeleissa ja onko havaittavissa hallituspuolueiden väistä ristiriitaisuutta kampanjan suhteen. Käsittelen kysymystä myös ilmenneen kritiikin kautta. Tutkin myös toimittajien roolia ja toimijuutta artikkeleissa. Lopuksi arvioin artikkeleista, milloin kampanjan mahdollista vaikuttavuutta kannattaa tutkia, koska kampanja kestää vuoteen 2027.

Tulen osoittamaan tutkimustuloksissani molempien, sekä Helsingin Sanomien ja Ylen, kirjoituksien kampanjasta olevan voimakkaasti kriittisiä. Näiden tiedotusvälineiden linjoissa on nähtävissä myös kriittistä suhtautumista hallitukseen. Hallituspuolueista perussuomalaiset saavat osakseen eniten kriittisyyttä. Hallituspuolueiden keskinäisten välien ristiriitaisuuksien korostaminen tulee tutkimuksessani selkeästi esiin. Se ohittaa palstamäärissä selvästi sen, mitä itse kampanjasta kirjoitetaan.

## 2 TEORIALUKU

### 2.1 Teoreettinen viitekehys

Teoreettisessa viitekehyksessä teoriaksi olen valinnut kielitieteilijä Michael Hallidayn systeemis-funktionaalisen kieliteorian. Professori Minna-Riitta Luukka on käsitellyt Hallidayn teoriaa teoksessa *Kielentutkimuksen klassikoita* (Luukka 2002, 89–124). Lähtökohtana teoriassa on kielen ja sosiaalisen todellisuuden saumaton yhteys. Perusyksikkönä kielenkäytössä on teksti, jolla on merkitys tilanteessa. (Luukka 2002, 98.)

Tilannekontekstin käsite on Hallidayn teoriassa keskeisintä. Tämä käsite on kulttuurisidonnainen semioottinen rakennelma. Vaikka kieli on muuttuva resurssi, se mahdollistaa kielelliset valinnat. Teorian mukaan kieli on luonteeltaan holistinen, eli kieli siis rakentaa kokemusmaailmaamme ja mahdollistaa vuorovaikutuksemme. (Luukka 2002, 99.) Tutkimukseni tämä tulee esille analyysissäni siten, artikkelin kirjoittajien valinnat sanojen, ilmaisujen, arvojen ja jopa sävyjen kulttuurisidonnaisissa konteksteissa nousevat oleellisiksi.

Hallidayn systeemis-funktionaalisisessa teoriassa funktionaalisuus ymmärretään kielen systeemin ominaisuutena, eli ei ainoastaan kielen käyttötapojen kuvaamisena. Kielen rakenne ei ole sattumaa, vaan on rakentunut niiden funktioiden varaan, jota täyttämään se on rakentunut sosiaalisesti. Hallidayn ideationaalisisessa metafunktiossa jäsentyy kirjoittajan kokemus maailmasta siten, kuin hän sen kokee. Kyseessä on siis kielen rakentaminen ja kokeminen. (Luukka 2002, 101–102.)

Edellä mainitun metafunktion lisäksi Hallidayllä on kaksi muutakin metafunktiota, interpersonaalinen funktio sekä tekstuaalinen metafunktio. Nämä eivät ole olemassa erillisinä, vaan kaikki kolme metafunktiota toimivat yhdessä. Interpersonaalisisessa metafunktiossa kyseessä on vuorovaikutussuhteiden ylläpito sekä esimerkiksi mielipiteiden ja asenteiden ilmaisu. Tekstuaalisisessa metafunktiossa on kyse koherentin ja rakenteisen tekstin luomisesta. (Luukka 2002, 102–103.) Tutkimukseni kannalta tämä näkyy analyysissäni, siten, että kiinnitän huomiota siihen, miten kieltä on rakennettu kirjoittajan kokemuksen kautta, miten kirjoittajan mielipiteet ja asenteet näkyvät, sekä minkälaiseksi teksti on luotu.

Professori Halliday on myös huomauttanut, että kielentutkimus on kaikilta osin strukturaalia, eli kielestä lähtevää, eikä ulkoisiin määritelmiin tukeutuvaa (Hakulinen 1965, 335). Hallidaylaisessa tutkimustavassa on myös variaatioita sen suhteen minkä metafunktion kautta

tutkimusta tehdään (Paldanius ja Sandberg 2021, 454). Opinnäytetyössäni käytän Halidayn ideationaalista metafunktiota, koska sen avulla on analysoitavissa kirjoittajan ja muiden toimijoiden kokemus sekä tekstin rakenne.

Tausta-aineistossa kerron vuoden 2023 rasismikohusta omana lukunaan, koska Me puhumme teoin -kampanja on nimenomaisesti seurausta kyseisestä kohusta. Kohua itseään en analysoi, koska sen analysointi ei anna vastausta tutkimuskysymykseeni. Kerron kohusta Helsingin Sanomien ja Ylen 2023 artikkeleiden pohjalta ja ne on lueteltu kohdassa 4.1. Tutkimusaineistossani rasismi nousee siksi hyvin keskeiseksi käsitteeksi tutkiessani, miten valtamedia on representoinut artikkeleissaan kampanjaa. Tämän keskeisen aseman takia olen käsitellyt rasismin käsitettä omana alakohtanaan 3.1. Itse Me puhumme teoin -kampanjan avaam myös omana kohtanaan, ennen vuoden 2024 artikkeleiden analyysiä, koska tutkimukseni keskiössä ovat nimenomaisesti kampanjasta kertovat artikkelit, jolloin kampanja tulee varsinaisesti analysoitua niiden kautta.

Käyn analyysissäni läpi kaikki kolme artikkelikokonaisuutta omina pääkohtinaan, eli kampanjaan myönteisesti suhtautuvat, kampanjaan kielteisesti suhtautuvat sekä muut artikkelit. Varsinaista tutkimusaineistoa ovat Helsingin Sanomien ja Ylen Me puhumme teoin -kampanjasta vuonna 2024 kirjoitetut artikkelit. Ne on tarkemmin kerrottu alla kohdassa 4.1. Metodologisesti etenen siten, että kirjoitan ne alustavasti deskriptiivisesti auki. Tämän jälkeen analysoin ne yllä kerrottua Hallidayn systeemis-funktionaalista teoriaa käyttäen. Analysointi tapahtuu diskurssianalyysinä, jonka avaam tarkemmin kohdassa 2.2.

Hypoteesini ovat, että artikkelit osoittavat sekä kriittisyyttä että positiivisuutta. Niistä on havaittavissa mm. kirjoittajan positio ja pyrkimys tai pyrkimyksen puute todellisuuden tuottamiseen. Hallituspuolueiden näkökantojen keskinäinen ristiriitaisuus ja miten se ilmenee kirjoituksissa. Mitä muita asioita nostetaan esille artikkeleissa. Minkälaiseksi kampanjan vaikuttavuus on muodostunut ja mahdolliset syyt siihen, ettei siitä enää uutisoida.

## **2.2 Tutkimusmenetelmät**

Jaottelen varsinaisen analyysini diskurssianalyttisen tutkimuksen kartan avulla käyttäen ulottuvuuspareja. Näitä ovat tilanteisuus – kulttuurinen jatkumo, merkitykset – merkitysten tuottamisen tavat, retorisuus – responsiivisuus ja kriittisyys – analyttisyys. (Jokinen ym. Diskurssianalyysi liikkeessä. 1999. 55–93). Tarkastelen diskurssianalyysissä aineistoa systeemis-funktionaalisen kieliteorian kautta löytääkseni vastaukset tutkimuskysymyksiini.

Kirsi Juhila on kirjassa Diskurssianalyysi; Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö, pohtinut tutkijan positioita diskurssianalyysissä. Hänen mukaansa: ”*Analyytikko viittaa sellaiseen diskurssianalyyttiseen positioon, jossa tutkijan osallisuus suhteessa analysoitavaan aineistoon yrittään pitää mahdollisemman pienenä ja kontrolloituna.*” (Juhila ym. 2016. 413.) Analyyttinen positio sopii tutkimukseeni, koska kyseessä on nimenomaisesti kampanjasta kirjoitetut artikkelit.

Otan menetelmässäni kuitenkin huomioon sen, että kielenkäytöllä on aina myös seurauksia tuottava luonne. Kirjoitettu teksti, eli esimerkiksi juuri uutisartikkeli, ei vain kuvaa tapahtumaa, vaan aina myös rakentaa todellisuutta (Juhila ym. 2016. 47.) Tämän ymmärtäminen auttaa keskittymään mahdollisimman tiukasti pyrkimykseen analyyttiseen positioon kielellistä retoriikkaa tutkiessa. Keskiössä on siis kielellinen retoriikka kulttuurisine tulkintaresursseineen.

Tutkimusaineistoa analysoidessa merkityssysteemien identifiointi vaatii luovaa harkintaa. Vaikka on luontevaa aloittaa yhtäläisyyksien ja erojen etsimisellä, se ei ole niin yksinkertaista. Analyysin edetessä selviää merkityssysteemien rakenne pienissä osissa, ei siis selkeinä kokonaisuuksina, ja näiden havainnointi vaatii luovaa analyysiä. Silloin on luontevaa nostaa erilaisia hypoteeseja tarkemman tarkastelun kohteeksi (Juhila ym. 2016. 53.) Tutkimusaineistossani on nimenomaan sekä kampanjaan myönteisesti suhtautuvia artikkeleita, kielteisesti suhtautuvia artikkeleita ja muita näkökantoja avaavia artikkeleita.

Kielenkäyttö on yksi keskeisiä diskurssianalyysin kiinnostuksen kohteista, eli se miten toimijat tekevät asiansa ymmärrettäväksi. Analyysissä tulee pitää mielessä se, että mistään asiasta ei välttämättä voida kertoa niin, että se on ainut oikea totuudenmukainen fakta. Kielenkäytön tavat ovat tällöin keskeisiä tutkimuskohteita. Kiinnostava ja yleisesti käytetty tapa on analysoida sitä, millä sanoilla artikkeleissa kuvataan kohdetta. Toimijat, eli tässä tapauksessa toimittajat, eivät vain kuvaa kampanjaa vaan rakentavat sen todellisuutta (Juhila ym. 2016. 231–232.)

Diskurssianalyysissä merkitykset rakentuvat käyttöyhteyksissään. Merkityksellistäminen on aina myös kulttuurista toimintaa. Tekstin rakentuminen kuvaa myös diskursiivista aikaa ja kielenkäyttöä sinä aikana, kun se on kirjoitettu. Merkityksellistäminen ei siten varsinaisesti ala mistään, eikä lopu mihinkään. Tutkijan on otettava huomioon aina tilanteellisuus ja kulttuurinen jatkumo (Juhila ym. 2016. 269.)

Sanna Talja kirjoittaa [juornal.fi](http://juornal.fi) diskurssianalyysin suuntauksista valaisevasti. Hän ruotii Jokisen, Juhilan ja Suonisen teosta ”Diskurssianalyysin aakkoset” seuraavasti: *”Diskurssianalyysi ei kuitenkaan ole selkeärajainen tutkimusmetodi, vaan pikemminkin kielifilosofinen teoreettinen viitekehys, jolla on monenlaisia sovellusmahdollisuuksia.”* sekä: *”Tekijät ammentavat paljon uudesta retoriikasta, ja analyysit painottuvat diskurssien toiminnalliseen ja kielen käytön strategisten aspektien analyysiin.”* (Talja 1995. [Juornal.fi](http://juornal.fi).)

Omassa tutkimuksessani edellä mainitut analysointimenetelmät toimivat, koska aineisto koostuu nimenomaisesti artikkeleista, jotka on kirjoitettu Me puhumme teoin -kampanjasta. Otan huomioon tutkimuksessani sen, että artikkelin kirjoittanut toimittaja tuottaa todellisuutta, vaikka kirjoittaisi hyvinkin selkeästi jonkun muun toimijan mielipiteistä ja muista sanomisista.

Artikkeleissa esiintyy näkökantoja kampanjan ylistyksestä hyvin voimakkaaseen kritiikkiin. Näistä pystyy analysoimaan eroja varsinkin ääripäitä edustavista artikkeleista. Todellisuuden rakentaminen näkyy artikkeleissa. Varsinkin niissä, joissa eri toimijoiden mielipiteet tulevat esille. Artikkeleista selviää myös kulttuuristen erojen vaikutus, sekä jopa tahallisuus omanlaistensa mielipiteiden esiintuomiseen. Kriittisissä artikkeleissa on havaittavissa taustalta myös kunkin kirjoittajan, ja muun toimijan, suhtautuminen hallitukseen.

Sisällöllisesti artikkelit eivät edusta vain ääripäitä, vaan niistä on löydettävissä erilaisia aste-eroja yksittäisen artikkelin sisältä ja artikkeleiden väliltä. Joistakin kirjoituksista paistaa läpi pyrkimys mahdollisimman neutraaliin ja asioiden tosiasiallisen todellisuuden kuvaamiseen. Ristiriitoja on havaittavissa myös itse kampanjan ja median artikkeleiden välillä. Yhtenä selaisena hyppää silmille se, että mediaa vaikuttaa kiinnostavan kovasti hallituspuolueiden osallistuminen tai osallistumattomuus nimenomaan puolueina. Kampanjan toimijoiden puolelta se selkeästi pyritään häivyttämään.

Merkityssysteemien identifiointi aineistosta on hyvin tarpeellinen diskurssianalyysin kannalta. Erilaisten hypoteesien löytäminen ja luova tarkastelu on tarpeellista kokonaiskuvan saamiseksi aineistosta. Kyseinen identifiointi antaa työkaluja siihen, että kaikki artikkelit tulevat tarkkaan analysoitua. Hypoteesit ovat rakennettavissa sen mukaan, kuinka paljon toistoa löytyy eri artikkeleissa ja minkälaisia poikkeuksia toistoihin on löydettävissä. Se, että artikkelit ovat tutkimuksellisesti hyvin tuoreita antaa mahdollisuuden analysoida niitä nykyajan kulttuurisessa kontekstissa. Eli, ei tarvitse pohtia historiallista näkökulmaa, vaan se tulee esille jo kulttuurisissa asenteissa.

*”Ideationaalisella metafunktiolla viitataan siihen, miten kielen kautta konstruoidaan – heijastetaan ja luodaan – aineellista ja sosiaalista todellisuutta.”* (Ventola 2006. 102). Vaikka Professori Eija Ventola käsittelee artikkelissaan genren merkitystä systeemis-funktionaalisen tutkimuksen kannalta, on se miten kielen kautta konstruoidaan käyttökelpoinen lähestymistapa opinnäytetyöni diskurssianalyysissä.

Diskurssianalyysin kannalta oleellista on myös se, mitä ei kirjoiteta. Artikkelit ovat loppahtaneet, ilmeisesti median mielenkiinnon loppuessa. Vaikeneminen tiettyjen kysymysten kohdalla on analysoitavissa omanlaiseksi tavaksi tuottaa todellisuutta. Kampanja on kuitenkin toiminnassa, koska osallistuvat tahot ovat sitoutuneet pitkäjännitteiseen rasisminvastaiseen työhön. Olen havainnut joitakin hajanaisia kommentteja silloin, kun joku rasismiin liittyvä asia on muista syistä uutisoinnin kohteena, mutta itse kampanja on jäänyt julkisuudessa takalalle.

### 3 KESKEINEN KÄSITE; RASISMI

Tutkimuksessani keskeinen käsite on rasismi. Se on vahvasti keskiössä vuoden 2023 rasis-  
mikohussa sekä itse Me puhumme teoin -kampanjassa. Tutkimusaineisto koostuu artikke-  
leista vuodelta 2024 ja siinä nousee selkeästi esiin erilaisia suhtautumistapoja rasismiin.

Sanna Ryynänen on pohtinut ”*Puhummeko nyt rasismista?*” artikkelissaan, joka on julkaistu  
journal.fi sivustolla Media & viestinnän numerossa 43/2020 sitä, miten rasismiin käsitettä on  
käytetty suomalaisessa tutkimuksessa ja varsinkin mediatutkimuksessa. Rasismi on hänen  
mukaansa vaikea käsite, niin toimittajille kuin tutkijoillekin. Käsitteen hahmottamisessa on  
kyse ksenofobiasta, syrjinnästä tai toiseuttamisesta. (Ryynänen 2020. 326.)

Suomalaisessa mediatutkimuksessa 1990-luvun alkupuolella rasismi ymmärrettiin tutki-  
muksessa vielä ihonvärin ja rodun kautta. Vuosikymmenen lopulla tutkimuksessa laajennet-  
tiin rasismiin käsitettä kulttuurien eroihin. Professori Samuel P. Huntington julkaisi vuonna  
1996 teoksensa *Kulttuurien kamppailu, uusi maailmanjärjestys*. Kohua herättänyt teos oli  
arvostelijoidensa mukaan korostetun rasistinen, pyrkien vahvistamaan eroa meihin ja mui-  
hin. Erona aiempiin rotuteorioihin hän käytti sivilisaatioiden ja kulttuurien käsitteitä.  
(users.jyu.fi.)

Kaksituhatta luvun alussa mediatutkimukseen tuli mukaan sekä järjestelmien institutionaa-  
linen rasismi että arkipäivän rasismi, joka ilmenee jokapäiväisissä kohtaamisissa. Ryynänen  
kiinnittää huomiota siihen, että rasismista kirjoitetaan yleensä vain artikkelien otsikoissa ja  
teoriataustoissa, mutta ei enää tuloksissa ja havainnoissa. Länsimaisessa tutkimuksessa ra-  
sismi korvataan tällöin muilla termeillä. (Ryynänen 2020, 328.)

Ryynänen määrittelee rasismiin seuraavasti: ”*se on ennakkoluuloista, vihamielistä, holhoa-  
vaa tai alentuvaa asennoitumista tai käytöstä toisia ihmisiä kohtaan sillä perusteella, että  
noiden ihmisten katsotaan kuuluvan johonkin tiettyyn etniseen ryhmään*”. Hän kertoo myös,  
että rasismi jaetaan tyypillisesti ideologiaan ja toimintaan. Itse hän käyttää ideologiaa ja il-  
menemismuotoja. Ideologian hän jakaa erotteluun, ylemmyyteen ja epäoikeudenmukaisuus-  
den oikeuttamiseen. Näistä erottelun hän jakaa vielä neljään osa-alueeseen, eli ryhmittelyyn,  
luonnehdintaan, pysyvyyteen ja erojen korostamiseen. (Ryynänen 2020. 329.)

Ryynäsen mukaan tutkimuksissa ja mediassa käytetään rinnakkain sekä toistensa korvaavina  
käsitteitä esimerkiksi rasismi, toiseus, etninen syrjintä ja ulkomaalaispelko. Hänen

mukaansa rasismi on yläkäsite, johon muut käsitteet kuuluvat. Tilanteen mukaan voi käyttää muita termejä täsmentämään millaisesta rasismista on kyse. (Ryynänen 2020, 336.)

Ryynänen päättää artikkelinsa johtopäätökseen: ”*Ei ole olemassa toiseuttamista, syrjintää, ennakkoluuloja tai ksenofobiaa, joissa ei olisi kyse rasismista. On olemassa rasismia ja sen loputtoman moninaisia, otteesta lipsuvia ilmenemismuotoja.*” (Ryynänen 2020, 339.)

Jyväskylän yliopiston sivustolta artikkelin: ”*Rasismien normalisoitumisesta / Tieteellisten seurojen jäsenkadosta*” josta käsittelen osuutta, joka koskee rasismien normalisoitumista. Artikkelissa käsitellään itsenäisyyspäivän 612-soihtukulkuetta, jota kirjoittajien mukaan perussuomalaisten puheenjohtaja Purra on kommentoinut niin, että kommenttien voidaan katsoa pyrkivän normalisoimaan ja tekemään salonkikelpoiseksi tällaisen jopa natsitervehdyksiä sisältävän toiminnan. Lisäksi se seikka, että tällainen kohu vie runsaasti mediatilaa aiheuttaa sen, että muut rasismia normalisoivat poliittiset ongelmat jäävät tämän varjoon. Näistä ongelmista olisi syytä käydä paljon laajempaa keskustelua, koska pelkkä pääministerin paheksunta ei pääkirjoituksen mukaan riitä. (Alasuutari, Karhu & Kosonen 2024.)

Joutsen erikoisjulkaisussa numerossa 4 vuodelta 2020 Tuija Saresma ja Urho Tulonen käsittelevät perussuomalaisten Jussi Halla-ahon scripta -kirjoituksia otsikolla: ”*Halla-ahon ahdistus ja ironia*”. Blogi ja siitä irronnut Hommaforum -sivusto on noussut yhdeksi oleelliseksi vuoden 2023 rasismikohun lähteeksi. Esittelen tämän kirjoituksen taustoituksena, koska se liittyy oleellisesti rasismiin ja kyseiseen rasismikohuun.

Artikkelin alaotsikko on: ”*Ulossulkeva suomalaisuus ja ahdas nationalismi Scripta-blogissa*”. Halla-ahon kirjoitusten keskiössä on uhkakuvien maalaaminen, kun hän esimerkiksi kirjoittaa islamisaatiosta ja väestönvaihdesta. Hänellä on vakiintunut tapa vedota sananvapauteen varsinkin silloin kun uhkana on saada oikeuden tuomio vihapuheesta tai kiihottamisesta kansanryhmää vastaan. Kirjoittajien huomio kiinnittyy myös siihen, että Halla-aho vetoaa asemaansa ennen eduskuntaan nousemista. He tuovat esille sen, että kyse on kaksoispuheesta. Retoriikka blogissa ja Twitterissä eroaa suurelta osin esimerkiksi puheesta eduskunnassa. (Saresma & Tolonen 2020.)

Retoriikassa blogissa kirjoittajia kiinnostaa sellainen populistinen logiikka, jolla rakennetaan eroa meihin ja muihin. Tähän liittyviä keinoja ovat käsiteltävien asioiden yksinkertaistaminen, tunteisiin vetoaminen sekä toisto. Esimerkkinä artikkelissa mainitaan maahanmuuttokeskustelu, joka on tarkoituksellisen affektiivista luodessaan negatiivisia tunteita ja jopa inhoa. Tarkoituksellinen maahanmuuttokriittisyyden käsitteen jatkuva toisto on toimiva

keino tämän rasistisen käsitteen normalisointiin. Sama koskee muitakin käytettyjä, ja kirjoittajien mukaan Halla-ahon luomia, rasistisia nimityksiä kuten suvakki, vihervasemmisto, afrot sekä monikultturismi-uskonto. Artikkelissa mainitaan, että: ”*Nationalistisen viestin levittämisessä eri yleisöille suunnattu kaksoispuhe mahdollistaa rasismin naamioimisen.*” (Sa-resma & Tolonen 2020.)

Modernin eurooppalaisen rasismin katsotaan syntyneen vuonna 1492. Euroopan ekspansion voidaan sanoa alkaneen silloin. Sen taustalla vaikuttivat sekä ristiretket että reconquistan perintö. Vuonna 1492 tapahtui Espanjassa myös juutalaisten karkottaminen kristillisen anti-judaismien vaikutuksesta. Myös orjakauppa ja orjatyö nousivat uuteen kukoistukseen. Juutalaisia koskeva karkotus kumottiin vasta vuonna 1812. (Isaksson & Jokisalo 1998, 39.)

Rasismista on kirjoitettu paljon ja olen valikoinut yhden tunnetun rasismin historiallisen aikakauden, eli rasismin ilmentymisen Euroopassa ennen toista maailmansotaa ja sen aikana. Valinnan olen tehnyt siksi, ettei tässä opinnäytetyössä ole mahdollista tehdä laajempaa tutkimusta rasismin historiasta ja tutkimusaineistossani on viittauksia tähän nimenomaiseen natsien ideologiaan esimerkiksi ministeri Junnilan eroa käsittelevissä tutkimusaineistoni artikkeleissa. Junnilan esiintyminen uusnatsien tilaisuudessa 2019 nousi esille rasismikohussa 2023. Käsittelen tätä juutalaistaustaisen filosofin Hannah Arentin Totalitarismin synty teoksen avulla.

Yhteys antisemitismin ja nykyisen kaltaisen rasistisuuden välille syntyy nimenomaan rasismikohussa esille tulleeisiin yhteyksiin uusnatseihin. Tästä syystä olen nostanut Arendtin teoksen esittelyn tässä kohdassa oleelliseksi. Samankaltaisuudet rasistisen toiseuden rakentamisessa ja vihapuheissa ovat nähtävissä sekä historiassa, että nykypäivässä.

Hannah Arendt kuvailee kirjassaan Totalitarismin synty seikkaperäisesti myös juutalaisten historiaa, varsinkin Euroopassa. Hän kirjoittaa juutalaisten olleen oma kansansa kansallisvaltioiden sisällä, ilman kiinnostusta vaikuttaa maiden politiikkaan. Arendtin mukaan juutalaisten historiassa he näyttäytyvät enemmänkin pankkiireina ja vastaavina, joilla on hyvät yhteyden kansallisvaltioiden rajojen yli. He eivät vaikuta kiinnostuneilta assimiloitumaan kansallisvaltioon. Tällainen toiseus on kasvattanut antisemitismia, koska ei ole edes haluttu ymmärtää sitä, etteivät juutalaiset aiheuta vaaraa kansallisvaltioille. Tätä uhkakuvaa esimerkiksi Saksan kansallissosialistien johtaja Hitler käytti hyväkseen 1930-luvulla valtaansa pyrkimyksissään. (Arendt t.p. 2013 3.painos.)

Arendt kirjoittaa teoksessaan, että rasismi on ajattelutapa, jossa jaotellaan ihmiset meihin ja muihin. Tämä ei vielä riitä rassistisuuteen, vaan ne muut pyritään esittämään itsestä huonommiksi. Tämä toteutetaan keksimällä syitä, miksi muut ovat itseä huonompia ja jopa vaarallisia. Perimmäinen tarkoitus rassistisella toiminnalla politiikassa on kuitenkin valtaan pääsy. Tämä ilmenee historiallisesti antisemitisminä varsinkin Saksan kansallissosialistisen puolueen toiminnassa. Imperialismin aikana taas rotuopit ja sosiaalidarwinismi näyttäytyivät vahvasti omanlaisten, eli valkoisten, paremmuuden perusteluissa, sekä muunlaisten osoittamisessa kaikin tavoin alempiarvoisiksi. (Arendt, 2013 3.painos.)

Olen käyttänyt Hannah Arendtin (2013) Totalitarismin synty teosta, vaikka se on enemmänkin filosofinen teos, mutta antaa informaatiota varsinkin historialliselta kannalta. Teoksessa tuodaan esille antisemitismin kautta juutalaisten historiaa totalitarismin synnyn rinnalla. Antisemitismi voi katsoa olevan rasismia. Haen näillä seikoilla myös selkeyttä tutkimusaineistoni analysointiin.

Rasismia on tutkittu sekä Suomessa että maailmalla hyvin laajasti. Olen joutunut ottamaan taustojen avaamisessa huomioon gradun rajoitetun sivumäärän. Pyrkimyksenä on avata rasismia ja sen historiaa siten, että se antaa yleiskuvan aiheesta. Tämän takia olen avannut käsitettä historioineen myös juuri Arendtin teoksen kautta. Se ei ole tiukasti rasismin tutkimusta, vaan enemmänkin tieteenfilosofinen yleisteos. Täydennän tätä vielä Isakssonin & Joksalon teoksella Kallionmittaajia ja skinejä -rasismin aatehistoriaa. Käsitteissä ja teoriaosuuden kirjoittamisessa käytän tiukemmin tieteellisen kirjoittamisen työtapoja.

Kotimaisessa politiikassa rasismi vahvistuu äärioikeiston ideologiassa. Tämä tulee ilmi vuoden 2023 rasismikohu artikkeleista. Vuoden 2024 tutkimusaineistossa on viittauksia vuoden 2023 rasismikohuihin. Käsittelen tähän liittyvää taustoitusta ensinnäkin Sanna Ryytäsen 17.12.2020 journal.fi, Media & Viestintä julkaistun artikkelin kautta. Artikkelin käsittelee suomalaista rasismitutkimusta otsikolla: ”*Puhummeko nyt rasismista?*” Toisena lähteenä käytän Varpu Alasuutarin, Sanna Karhun & Heidi Kososen 2024 JYX julkaisun pääkirjoitusta: ”*Rasismin normalisoitumisesta / Tieteellisten seurojen jäsenkadosta*”. Tästä artikkelista käsittelen nimenomaan rasismin normalisoitumista Suomessa.

Stuart Hall käsittelee teoksessaan *Identiteetti* meitä ja muita ensin oman itsen identiteetin kautta ja siirtyy sitten käsittelemään meidän identiteettiämme. Hän näkee kansallisen kulttuurin diskurssina, jossa kansalliset kulttuurit rakentavat meille yhteistä identiteettiä, johon

voi tuntea kuuluvansa. Tämä ei poista rasismia saman kulttuurin eli identiteetin sisällä, vaan tekee vaikeammaksi tunnistaa esimerkiksi rotuun perustuvaa rasismia. (Hall 2005.)

Isaksson ja Jokisalo kirjoittavat vuonna 1998 ilmestyneessä teoksessaan Kallonmittaajia ja skinejä -rasismin aatehistoriaa seuraavalla tavalla. Ennen toista maailmansotaa ja sen aikana Saksan kansallissosialistien toiminnassa rasismi naturalisoitiin, jotta saatiin perusteltua luonnon kautta valkoisen rodun yliverisuus (Röhr 1996. 100). He jatkavat, että toiminta juutalaisten, ja muiden esimerkiksi romanien, tuhoamiseksi oli niin laajamittaista ja sen paljastuessa sodan jälkeen myös erittäin järkyttävää, että rasismi sekä kansallissosialismi oli suuressa epäsuosiossa toisen maailmansodan jälkeen. Parinkymmenen vuoden ajan sodan jälkeen rasismi eli hiljaiselon aikaa, mutta jo 1960-luvulla oli nähtävissä se, että rasismia ei ole paheksuttu hengiltä. Amerikkalainen antropologi Carleton S. Coon (1904–1981) kirjoitti teoksen *The Origin of Races* vuonna 1962. Teoksessa hän jaottelee ihmiset viiteen rotuun, vaikka jo silloin tiedeyhteisö pyrki pois rasisisesta rotukäsityksestä. (Isaksson & Jokisalo 1998. 231.)

Luonnontieteissä on todistettu, että on olemassa eri lajeja, kuten kasvi- ja eläinlajeja. Ihminen luokitellaan yhdeksi eläinlajiksi. Yksi oleellinen lajin määrittämisessä käytettävä mittari on se, pystyvätkö lajin edustajat lisääntymään keskenään. (tieteentermipankki.fi.) Nykyinen geenitutkimus on vahvistanut asian, eli sekin on vienyt pohjaa siltä, että ihmiset voisi arvottaa ”rodun” kautta. (Yle 17.10.2017.)

Rasismi ideana voi siis hyvin. Ranskalainen filosofi Alain de Benoist on toiminut uuden äärioikeiston yhtenä keskeisenä vaikuttajana. Hän luonut käsitteen ”uusi oikeisto” ja vaikuttanut suuresti perussuomalaisen politiikkaan. Hän on tuonut esille käsitystään siitä, että etnisten ryhmien ja kansojen tulisi erottautua toisistaan. Käsite voidaan tulkita vastavoimaksi liberaalille suvaitsevuuudelle. (tiedejaedistys.juornal.fi.) Rasismin hyvinvoinnista nykypäivänä kertoo sekin, että vuonna 2023 nousi tuoreen hallituksen riveistä rasismikohu, jota käsitellen gradussani taustainformaationa varsinaiselle tutkimukselleni.

Olen poiminut tähän lisäksi muutamia muita rasismiin liittyviä käsitteitä siitä syystä, että ne liittyvät rasismin käsitteeseen ja esiintyvät mainintoina tutkimusaineistossani.

Äärioikeisto: Politiikasta.fi sivustolla 5.5.2023 julkaistussa Tommi Kotosen artikkelissa *Äärioikeisto ja sen määritelmät* käsitellään äärioikeiston käsitteen määritelmää, sen erilaisia ilmenemis-/käyttömuotoja ja niihin liittyviä ongelmia. Kunkin ajan arvot heijastelevat hänen

mukaansa sitä, miten äärioikeisto määritellään. Kuten muutkin poliittiset käsitteet, myös äärioikeiston määritelmä sisältää erilaisia tulkintoja ja kiistanalaisuuksia. (Kotonen 2023.)

Nationalismi: ”Nationalisti on ihminen, joka rakastaa maataan, mutta haluaa käpertyä rajojen sisään, sulkea rajat muilta” (Aittokoski 2016).

Kansallissosialismi: Käsite liitetään yleisesti historiallisessa mielessä yhtäläisyysmerkillä natsismiin. Kansallissosialismi oli jo kuitenkin olemassa jo ennen ensimmäistä maailmansotaa, mutta Saksassa natsit ”jalostivat” kansallissosialismin palvelemaan poliittista ideologiaansa. Kyseistä aatetta käytettiin oikeuttamaan antisemitismia sekä rotuoppia. Ideologia myytiin kansalle saksalaisten talouden parantamispyrkimyksinä. Samalla saatiin valtion valan alle koko yhteiskunta yksityisiä yrityksiä myöden. (trepo.tuni.fi, Niina Honko 2001. gradu.)

Fasismi: Sanakirjan mukaan fasismi on: ”Italiassa ensimmäisen maailmansodan jälkeen syntynyt kansallismielinen totalitaristinen liike” (Kielitoimisto 2024).

Populismi: *”Populismi voi tarkoittaa joko ideologiaa, aatteellisia liikkeitä tai puhetyyliä (retoriikkaa), joka perustuu kansansuosion havitteluun ja protestointiin”* (Mediakasvatus 2019).

## 4 MATERIAALILUKU

### 4.1 Aineisto rasismikohusta 2023 ja Me puhumme teoin -kampanjasta

Artikkelit ovat valikoituneet siten, että taustoittavana tietona avaan vuoden 2023 rasismikohua kertomalla mikä se on, koska kampanja on nimenomaan rasisminvastainen kampanja. Olen jaotellut vuoden 2023 aineiston siten, että kerron rasismikohusta ensisijaisesti Helsingin Sanomien artikkeleiden avulla ja täydennän kertomusta Ylen artikkeleilla.

Kohun käsittely mediassa alkoi heinäkuussa 2023. Ensimmäisenä artikkelina avaan 11.7. Helsingin Sanomissa julkaistun pääkirjoituksen. Kyseessä oli laaja selvitys niin Jussi Halla-ahon Scripta-blogista kuin Riikka Purran 15 vuotta aiemmin siinä julkaistuista kirjoituksista nykyisine anteeksipyyntöineen. Helsingin Sanomien pääkirjoituksia löytyy aineistosta rasismikohun 2023 osalta yhteensä neljä kappaletta. Aineistosta löytyy myös yksi Helsingin Sanomissa julkaistu vieraskynä kirjoitus, muut ovat toimittajien kirjoittamia artikkeleita. Kokonaisuudessaan Helsingin Sanomien julkaisuja löytyy kaksitoista kappaletta.

Kaikissa kirjoituksissa mainitaan perussuomalaiset, joko puolueena tai nimeltä mainittuina poliitikkoina. Muiden hallituspuolueiden kantoja tuodaan esille noin puolessa artikkeleissa. Lisäksi ääneen pääsevät elinkeinoelämän edustajat, sekä tutkijat. Opposition kritiikkiä perussuomalaisia kohtaan käsitellään yli puolessa kirjoituksista. Henkilöistä kirjoitetaan Halla-ahon ja Purran lisäksi perussuomalaisten osalta Wilhelm Junnilasta, Wille Rydmanista, Sebastian Tynkkyselästä sekä Jani Mäkelästä.

Suomelle koituneesta mainehaitasta uutisoidaan neljässä artikkelissa. Viimeinen artikkeli on julkaistu 31.10.2023. Helsingin Sanomien linja korostuu pääkirjoituksissa. Se on selkeästi rasismin tuomitsevaa. Perussuomalaisista ei löydy yhtään positiivista lausumaa, joten lehti ei edes yritä esiintyä täysin puolueettomana julkaisuna.

Sen lisäksi täydennän tämän tausta-aineiston avaamista kuudella Ylen artikkelilla, joista ensimmäinen käsittelee A-studion lähetystä 12. heinäkuuta 2023. Studiovieraana oli pääministeri Petteri Orpo. Artikkelissa käsiteltiin pääministerin kantaa kohuun. Saman päivän artikkelissa pääministeriä haastateltiin vielä kesätauon keskeyttämisestä sekä Riikka Purran mahdollisesta luottamusäänestyksestä.

Yle uutisoi kohusta yhteensä kuudessa artikkelissa. Edellä mainittujen lisäksi niissä käsiteltiin Suomen maakuva, haastateltiin asiantuntijaa, opposition kantaa kohuun sekä perussuomalaisen Jani Mäkelän kohun väistelevää selittelyä. Yle käsitteli rasismikohua artikkeleissaan kohua vähemmän kuin Helsingin Sanomat. Ylen televisiouutisissa sivuttiin rasismikohua näiden artikkeleiden pohjalta.

Me puhumme teoin -kampanjan avaan taustoittavana tietona Valtioneuvoston asiaa koskevien tiedotusten avulla, sekä 31.10.2024 pidetyn Infowebinaarin perusteella. Osallistuin tilaisuuteen ja sain siitä sähköpostiini tallenteen. Sekä rasismikohu että itse kampanja kuuluvat tausta-aineistooni, koska ne eivät vastaa tutkimuskysymykseeni.

## 4.2 Varsinainen tutkimusaineisto

Olen rajannut aineistosta pois sosiaalisen median ja keskityn nimenomaan kahteen valtamediaa edustavaan lähteeseen, samoin kuin tausta-aineistossa. Valtamediasta valikoin Helsingin Sanomat, joka on valtakunnan laajalevikkisin sanomalehti. Vuonna 2024 julkaistun KMT tutkimuksen mukaan sen lukijamäärä oli 1 975 400, eli sillä oli ylivoimaisesti suurin lukijoiden tavoitavuus (mediaauditfinland.fi). Käytän myös Ylen artikkeleita tutkimukseni. Yleisradio Oy on Suomen valtion omistama yhtiö, jonka tarkoitus on tuottaa sisältöä jokaiselle yhdenvertaisesti (yle.fi). Kyseiset valtamedian edustajat ovat myös sellaisia, joita kaikilla on mahdollisuus suurimmaksi osaksi päästä lukemaan ilmaiseksi. Vuoden 2024 artikkelit koskien Me puhumme teoin -kampanjaa käsittelevän diskurssianalyysin avulla ja olen jaotellut ne kolmeen ryhmään.

### 4.2.1 Kampanjaan liittyneet tahot, tai liittymistä harkitsevat

Näitä artikkeleita on yhteensä 4 ja ne ovat pituudeltaan : Helsingin Sanomat (2.9.2024) noin sivun mittainen artikkeli, Aaltonen, Joona: *Rasistinen huuto keskeytti jalkapallo-ottelun Oulussa – Hallituksen kampanjaan lähtö harkinnassa.*, Yle (5.9.2024) vähän yli sivun mittainen artikkeli, Lakka, Päivi: *Seitsemän poimintaa toimista, joilla hallitus yrittää vähentää rasismia: katso lista.*, Yle (8.10.2024) lyhyt noin puolen sivun mittainen artikkeli, Tiuhonen, Jarno: *Metsähallitus liittyy hallituksen rasisminvastaiseen kampanjaan.*, Yle (29.8.2024) lyhyt puolen sivun artikkeli, Ronkainen, Anna: *Kuopio on sitoutunut ensimmäisten kaupunkien joukossa hallituksen rasisminvastaiseen kampanjaan.*

#### 4.2.2 Liittymisen torjuneet tahot, tai kampanjasta eronneet

Helsingin Sanomat (3.9.2024) parin sivun mittainen artikkeli, *Perussuomalaiset torjui ehdotuksen – ei halua uusia aiempaa rasisminvastaista sitoumusta.*, Helsingin Sanomat (11.9.2024) puolen sivun mittainen artikkeli, Mahlamäki, Hanna: *Halla-aho ei vastannut kysymykseen, osallistuuko eduskunta työyhteisönä rasisminvastaiseen kampanjaan.* Helsingin Sanomat (17.10.2024) noin sivun mittainen artikkeli, Junkkari, Marko: *Orpo on alkanut näyttää heikolta.*, Helsingin Sanomat (22.8.2024) hyvin lyhyt muutaman lauseen artikkeli, Huhtanen, Jarmo: *Ammattiliitto JHL sanoutuu irti hallituksen rasisminvastaisesta kampanjasta.*, Helsingin Sanomat (31.8.2024) noin sivun mittainen artikkeli, Pääkirjoitus: *Perussuomalaiset puhui antirasismista teoin.*, Yle (8.10.2024) noin sivun mittainen artikkeli, Siltamäki, Tuija: *Tuija Siltamäen kolumni: Hallitus, lopettakaa konsulttiselvitykset, kampanjanne ja muu höpinä.*, Yle (16.9.2024) noin sivun mittainen artikkeli, Ruissalo, Pekka: *Perussuomalaisten Mauri Peltokangas kirjoitti taas vuohipaimenista ja kokee onnistuneensa: ”Täysi napakymppi”.*, Yle (22.8.2024) noin sivun mittainen artikkeli, Koivisto, Matti: *JHL peruu osallistumisensa hallituksen rasisminvastaiseen kampanjaan*

#### 4.2.3 Tutkijan näkökulmaa edustavat artikkelit, sekä muut kokonaisvaltaiset kirjoitukset

Helsingin Sanomat (27.8.2024) noin puolentoista sivun mittainen artikkeli, Lehtonen Veli-Pekka: *Perussuomalaisten poisjäänti ei ole rasismin vastaisen kampanjan ainoa ongelma, sanoo tutkija.* Helsingin Sanomat (27.8.2024) parin sivun mittainen artikkeli, Sutinen, Teija: *Hallitus avasi rasismin vastaisen kampanjan: Kyse ”röyhkeästä peitetoiminnasta” , sanoo kampanjasta irtautunut JHL.*, Helsingin Sanomat (31.8.2024) sivun mittainen artikkeli, Aaltonen, Joona: *Sdp:n Lindtman: Perussuomalaiset vetää mattoa Orpon alta ja vielä tarkoituksellisesti.*, Helsingin Sanomat (2.9.2024) parin sivun mittainen artikkeli, Peltomäki, Tuomas: *Tutustuin hallituksen rasismin vastaiseen kampanjaan, ja minut valtasi outo tunne.*, Yle (27.8.2024) parin sivun mittainen artikkeli, Joukanen, Toni: *Orpo esitteli yksin hallituksen rasismin vastaisen kampanjan – kampanja on saanut paljon kritiikkiä.*, Yle (28.8.2024) lyhyt puolen sivun artikkeli, Joukanen, Toni & Kinnunen Pekka: *Yksikään puolue ei ole vielä rasismin vastaisen kampanjan sitoutumislistalla.*

Aineisto on riittävä, koska tutkimuskysymyksenä on keskiössä se mitä valtamedia on kirjoittanut kampanjasta. On ollut helppoa ja selkeää rajata aineisto nimenomaisesti Helsingin Sanomiin ja Yleen. Olen havainnut, että näiden kahden tahon osalta julkaisut ovat sellaisia, ettei muista medioista löydy artikkeleita, jotka antaisivat lisäarvoa tai uutta median näkökulmaa kampanjaan, koska muista medioista löytyy vain joko näiden kahden tahon julkaisujen uudelleen julkaisuja sellaisenaan, tai tiivistyksiä. Uutta näkökulmaa niistä ei löydy. Sosiaalisen median sisältö ei kuulu tutkimuskysymykseni piiriin.

Artikkelit sisältävät myös kuvia, mutta olen rajannut ne pois analyysistä. Ne eivät anna lisäarvoa tutkimukseeni, joten en sisällytä opinnäytetyöhöni visuaalista analyysiä. Kuvissa esiintyvät pääosin vain kasvot, joihin kirjoituksissa viitataan. Hypoteesit ovat siis sellaisia, että kampanja on herättänyt kritiikkiä, positiivista suhtautumista ja neutraaleja kannanottoja.

## 5 RASISMIKOHU 2023

Kerron rasismikohusta 2023 taustoittavana tietona. En käytä asian avaamisessa analysointia, koska vuoden 2023 artikkelit eivät vastaa tutkimuskysymykseeni. Kohu on kuitenkin avattava, koska kampanja on tehty valtioneuvoston taholta kohun takia. Varsinaisessa tutkimusaineistossani vuodelta 2024 löytyy viittauksia kohun yhteydestä kampanjaan. Olen käynyt vuoden 2023 artikkelit läpi aikajärjestyksessä.

Helsingin Sanomat julkaisi 11.7.2023 pääkirjoituksen, jossa kerrottiin perussuomalaisen valtionvarainministerin Riikka Purran rasistisista kirjoituksista Jussi Halla-ahon Scripta-blogiin viisitoista vuotta aiemmin. Pääkirjoituksen mukaan Purra on myöntänyt kirjoittaneensa kyseiset rasistiset ja jopa väkivaltaa ihannoivat tekstit. (HS, Pääkirjoitus, 11.7.2023.) Samana päivänä julkaistussa artikkelissa kerrotaan, että valtionvarainministeri Purra on pyytänyt kirjoituksiaan anteeksi. Artikkelissa kerrotaan myös johtavien oppositiopoliitikkojen kriittisistä kommenteista asiaan liittyen. (Helsingin Sanomat, Hallonblad, Sundman & Sutinen, 11.7.2023.)

Yle uutisoi 12.7.2023 A-studiossa ollutta pääministeri Petteri Orpon kommentointia Purran kohuun. Orpo kertoi myös julkilausumasta, jossa kaikki hallituspuolueet ovat irtautuneet rasismista. Artikkeliki keskittyy huoleen siitä, että Suomen maakuva maailmalla heikkenee. (Yle, 12.7.2023.)

Pääministeri ei pitänyt tarpeellisena keskeyttää kesätaukoa Purran mahdollisen luottamusäänestyksen vuoksi. (Yle, Suikkanen & Kariniemi, 12.7.2023.) Helsingin Sanomien pääkirjoitus 13.7.2023 jatkaa asian ruotimista hyvin kriittisesti. Pääkirjoituksessa korostetaan, ettei vain oppositio ole huolissaan kohusta, vaan myös maan elinkeinoelämä. (HS, Pääkirjoitus, 13.7.2023.)

Keskusta kertoi yhtyvän muiden oppositiopuolueiden kantaan siitä, että istuntotauko tulisi keskeyttää, jotta valtiovarainministeri Purran luottamuksesta voitaisiin äänestää. Samassa Helsingin Sanomien artikkelissa 13.7.2023 kerrottiin myös, ettei eduskunnan puhemies Jussi Halla-aho aio kutsua eduskuntaa koolle kesätauolta. Perusteluissaan hän vetosi siihen, ettei asiasta ole tullut virallista pyyntöä, vaan asiaa on vaadittu opposition taholta vain mediassa. (HS, Sundman & Sutinen, 13.7.2023.)

Helsingin Sanomat käsitteli 14.7.2023 artikkelissaan valtionvarainministeri Purran rasismikohun jatkoa. Purra oli pyytänyt anteeksi aiemmin julkitulleita kirjoituksiaan, mutta ei ole suostunut samaan vuoden 2019 ”mustista säikeistä” kirjoittamansa rasisin blogin osalta. Hän on vedonnut siihen, että tarkoituksena on ollut puolustaa musliminaisten asemaa. Pääministeri Orpo ilmaisi artikkelissa, ettei hyväksy näitä tekstejä, mutta hänen mielestään Purran aiempi anteeksipyyntö on riittävä. (HS, Sutinen, 14.7.2023.)

Presidentti Sauli Niinistön Afrikan matkasta kertovassa Helsingin Sanomien artikkelissa 15.7.2023 rasismikohu nousee esille siten, että siinä kerrotaan ensinnäkin ministeri Vilhelm Junnilan aikaisemmin tapahtuneesta erosta, joka johtui sekä hänen antamistaan virheellisistä tiedoista koulutuksensa ja aiemman työnsä suhteen, sekä useista natsikytköksistä puheissa ja teoissa. Itse matkan tarkoituksena oli pyrkimys luoda hyvät suhteet Etelä-Afrikkaan, jottei Venäjä onnistuisi saamaan suurta vaikutusvaltaa Afrikan mantereella. Varsinainen asia jäi osittain rasismikohun jalkoihin, koska Junnilan kirjallinen kysymys ilmastoabortista Afrikassa oli jo aiheuttanut tyrmistystä. Suomen hallituksen rasismikohu oli myös jo tässä vaiheessa vaikuttanut negatiivisesti Suomen maakuvaan. (HS, Jokinen, 15.7.2023.)

Nokian toimitusjohtaja Pekka Lundmark ottaa kantaa rasismikohuun haastattelussa 20.7.2023. Ylen artikkelissa varsinainen asia on Nokian toisen vuosineljänneksen tuloksen julkistamisesta. Lundmark on huolissaan Suomen maineesta ja korostaa ulkomaisten työntekijöiden saamisessa myös sitä, että mukana tulee yleensä myös perhe. Suomen tulisi hänen mukaansa antaa signaali, että tänne halutaan työntekijöitä ja tänne on turvallista tulla. (YLE, Muilu 20.7.2023.)

Toimittaja Joona Aaltonen analysoi Helsingin Sanomissa 21.7.2023 rasismikohun tilannetta hallituspuolueiden kannalta. Hän nostaa RKP:n toiminnasta esiin sen, että kyseinen puolue on kokoustanut jo kolme kertaa oman puolueväen kesken kohusta. Muut hallituspuolueiden puheenjohtajat eivät myöskään loma-aikana kerro kommentteja asiasta julkisuuteen. Aaltonen epäilee, että asiassa täytyy olla epävirallista yhteydenpitoa hallituspuolueiden välillä. Edellä mainituista asioista hän pääättelee, ettei hallitus ole kriisissä ja sen, että varsinkin pääministeri Orpo odottelee kohun laantumista. (HS, Aaltonen, 21.7.2023.)

Markku Jokisipilä ruotii vieraskynä kirjoituksessa Helsingin Sanomissa 22.7.2023 perussuomalaisien tilannetta rasismikohun seurauksena. Hän avaa ongelmia, joita aiheuttaa puolueen siirtyminen oppositiosta hallitukseen. Lähinnä hän nostaa esille sen, ettei hallituksessa voi toimia protestipuolueena samalla tavalla kuin oppositiossa. Hänen neuvonsa

perussuomalaisille on, ettei rasismikohua voi sivuuttaa olankohautuksella, koska yhteistyö muiden kanssa ja sitoutuminen hallitusohjelman mukaisiin linjauksiin on tärkeää. (HS, Jokisipilä, 22.7.2023.)

Yle julkaisi 22.7.2023 artikkelin, jossa se haastatteli kahta asiantuntijaa, syrjintään erikoistunutta tutkijatohtori Joonas Räsästä ja mediatutkimuksen professoria Kaarina Nikusta. Syynä haastatteluun oli sekä rasismiin vastainen Nollatoleranssi -mielenosoitus 19.7.2023 että rasismista koitunut mainehaitta Suomelle. Molempien mielestä keskustelua rasismista pitäisi monipuolistaa, jotta ei puhuta vain mainehaitasta vaan myös rasismia kokevien ihmisten tilanteesta. Pitäisi myös keskustella siitä, mitä ongelmia rasismi aiheuttaa yhteiskunnassa. (Yle, Oksanen, 22.7.2023.)

Ylen toisessa haastattelujutussa samalta päivältä keskitytään siihen, miksi kritiikki valtionvarainministeriä kohtaan on vain yltynyt. Puhetaidon kouluttaja Antti Mustakallio tuo esille, että ihmisten on vaikea suhtautua Purran toimintaan, koska ensin hän kielsi kirjoittaneensa kohutekstit, sitten hän myönsi ne ja lopuksi paineen alla pyysi kirjoituksia anteeksi. Mustakallion mukaan ihmisiä on jäänyt vaivaamaan Purran epäonnistuneeksi arvioitu anteeksi-pyyntö Helsingin Sanomat (Yle, Jokisipilä, 22.7.2023.)

Elokuussa kansanedustajat ja ministerit palailivat lomiltaan. Helsingin Sanomat julkaisi STT:n tekemän artikkelin, jossa opetusministeri ja Rkp:n puheenjohtaja Anna-Maja Henriksson kertoo, ettei puolue melko varmasti olisi lähtenyt hallitusyhteistyöhön perussuomalaisten kanssa, mikäli rasistiset kirjoitukset olisivat olleet heidän tiedossaan. Jutussa mainitaan myös elinkeinoministeri Wille Rydmanin aikaisempien vuosien rasistiset kirjoitukset, sekä jo aiemmin uutisiin noussut entinen elinkeinoministeri Junnila. Lisäksi artikkelissa mainitaan sivuhuomautuksena perussuomalaisten eduskuntaryhmän puheenjohtajan Jani Mäkelän kritiikistä mediaa kohtaan maahanmuuttoa käsittelevien lausuntojen käsittelystä. (HS/STT. Viivi Salminen, 11.8.2023.)

Yle julkaisi 22.8.2023 artikkelin keskustan silloisen puheenjohtajan Anneli Saarikon puheesta keskustan kesäkokouksessa. Hän kertoi keskustan olevan valmis puoltamaan hallituksen tiedonantoa tietyin reunaehdoin. Mikäli tiedonanto on linjakas ja kaikki ministerit ovat sen takana. Hänen mukaansa tiedonanto on tärkeä varsinkin Suomen maakuvalle ja siitä tulee ilmetä, ettei rasismia suvaita missään muodossa. Muilta osin artikkeli kertoo oppositiopuolueen kritiikistä hallitusta kohtaan. (Yle, Tulikukka de Fresnes, 22.8.2023.)

Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa 29.8.2023 ruoditaan rasismikohua ja yleisestikin perussuomalaisia. Artikkelin keskiössä on pohdinta siitä, miten eri tavalla perussuomalaiset määrittelevät rasismia. Lain mukaan rasismi on yksiselitteisesti kiellettyä, eikä siihen sisälly säävyeroja. Perussuomalaiset määrittelevät rasismia paljon suppeammin ja jakavat sen eri määritelmiin, kuten esimerkiksi klassiseen rasismiin. Jopa oikeuslaitos on ollut eri linjalla perussuomalaisten kanssa jakaessaan tuomioita kiihottamisesta kansanryhmää vastaan, eli käytännössä räikeistä rasistisista puheista ja kirjoituksista. Esimerkiksi kansanedustaja Sebastian Tynkkynen on saanut sellaisia tuomioita peräti kolme kappaletta. (HS, Pääkirjoitus, 29.8.2023.)

Ylen artikkelissa 31.8.2023 käsiteltiin A-talkissa käytyä keskustelua, johon osallistui muun muassa perussuomalaisen eduskuntaryhmän puheenjohtaja Jani Mäkelä. Toimittaja kritisoi sitä, ettei Mäkelä antanut suoraa vastausta kysymykseen siitä, loppuvatko puolueen edustajien rasismikohut. Mäkelän mielestä kohut ovat olleet hyvin vääristeltäviä. Opposition edustajat kyseisessä ohjelmassa kritisoivat hallituksen tiedonantoa rasismia vastaisista toimista, sekä hallitusohjelmasta rasismia suhteen. (Yle, Ella Haura, 31.8.2023.)

Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa 6.9.2023 kuvaillaan eduskunnan istuntoa, jossa käsiteltiin hallituksen eduskunnalle antamaa tiedonantoa koskien yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä. Keskustelu kävi kiivaana ja pääkirjoituksen mukaan rintamalinjat eivät olleet perinteiset hallitus vastaan oppositio, vaan perussuomalaiset vastaan muut. Esimerkiksi perussuomalaisten Jani Mäkelä ei ollut pääministerin kanssa samoilla linjoilla rasismista ja nosti keskusteluun muun muassa miesten ja poikien syrjinnän. Vaikka tiedonannon sisällöstä oppositiolla ei ollut kritisoitavaa, esitti se kuitenkin epäluottamuslausetta hallitukselle, valtionvarainministeri Riikka Purralle ja elinkeinoministeri Wille Rydmanille. (HS, Pääkirjoitus, 5.9.2023.)

Helsingin Sanomien toisessa artikkelissa 6.9.2023 jatkettiin edellä mainitun eduskunnan istunnon kuvailemista. Toimittajan mukaan muiden hallituspuolueiden sekä keskustan ja Liike Nytin kannanotot olivat sovittavia, mutta perussuomalaisten kannanotot olivat eri linjoilla niin hallituksen kuin oppositio kanssa. Perussuomalaisten Jani Mäkelä syytti sekä muita puolueita, että mediaa koko kesän jatkuneesta rasismikortin heristelystä. Perussuomalaisten kannanotoissa oli nähtävissä puolustautumista hyökkäävästi uhritumista hyväksi käyttäen. (HS, Teija Sutinen, 6.9.2023.)

EU:n rasismikyselyssä Suomi nousi Euroopan rasistisimmaksi maaksi Helsingin Sanomissa 31.10.2023 julkaistussa artikkelissa. Kirjoituksessa on koottu tutkimustuloksia kyselystä, sekä muiden suomalaisten lehtien kirjoituksista. Artikkelin koonnut toimittaja kysyy lopuksi, miten nollatoleranssi saadaan siirrettyä todelliseen elämään. (HS, 31.10.2023.)

Olen avannut vuoden 2023 rasismikohun tutkimukseni taustatiedoksi ensinnäkin koska rasismi on keskeinen käsite teoreettisessa viitekehyksessä. Varsinaisesta tutkimusaineistosta, eli vuoden 2024 artikkeleissa, on myös selkeitä viittauksia rasismikohuun. Näitä viittauksia käsittelen tietenkin analyysissäni, mutta katsoin selkeyden vuoksi, että itse kohu on hyvä kirjoittaa auki.

## 6 ME PUHUMME TEOIN -KAMPANJA

Kerron Me puhumme teoin -kampanjasta taustoittavana tietona. En käytä asian avaamisessa analysointia, koska se ei vastaa tutkimuskysymykseeni. Kampanja on kuitenkin avattava, koska analysoitava tutkimusaineistoni käsittelee sitä, miten media representoi kyseistä kampanjaa.

*”Valtioneuvosto on 5. syyskuuta tehnyt periaatepäätöksen toimenpideohjelmasta rasismien torjumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Toimenpideohjelma tarkentaa tiedonantoa yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa, jonka hallitus antoi eduskunnalle 31. elokuuta 2023.”* (valtioneuvosto.fi.)

*”Rasismien vastainen ”Me puhumme teoin” -kampanja on käynnistynyt elokuussa 2024. Konkreettisiin, rasismia kitkeviin ja yhdenvertaisuutta edistäviin tekoihin kannustava kampanja toteutetaan yhdessä työmarkkinajärjestöjen, urheilu-, kulttuuri- ja kansalaisjärjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.”* (Valtioneuvosto.fi.)

Osallistuin torstaina 31.10.2024 infowebinaariin jossa esiteltiin Me puhumme teoin -kampanjaa. Sain tilaisuuden jälkeen sähköpostiini tallenteen tilaisuudesta. Sen saa myös halutessaan tilata ilmaiseksi osoitteesta ilmoittautumiset(at)motiva.fi. Motiva Oy on valtion kestävän kehityksen yhtiö. Webinaari oli Valtioneuvoston kanslian järjestämä. Kampanjan sivustolta voi myös tilata kuukausittain ilmestyvän uutiskirjeen. Webinaari kesti vähän yli tunnin (toimirasismiavastaan.fi.)

Kampanjan päämääränä kerrotaan olevan rasismien kitkemistä yhteiskunnasta nimenomaan teoin. Kampanja myös tarjoaa käytännön työkaluja rasismien tunnistamiseen ja kitkemiseen. Kampanjaan mukaan lähtevät tahot tekevät sitoumuksen, jossa he valitsevat omaan organisaatioonsa soveltuvat työkalut. Sitoumus on nimeltään Kestävän kehityksen Sitoumus2050 ja sen voi tehdä samannimisessä verkkopalvelussa. Kampanja on osa yhdenvertaisuustiedonannon toimenpidehanketta. (toimirasismiavastaan.fi.)

Valtioneuvoston kanslian johtava asiantuntija Katriina Nousiainen toivotti osallistujat tervetulleiksi ja kertoi kampanjan taustasta, tilanteesta ja tavoitteista. Kampanja tunnustaa, että Suomessa on rasismia ja se pitäisi kitkeä pois. Tämän vuoksi pyritään sitouttamaan erilaisia

yhteiskunnallisia toimijoita kitkemään rasismia sitoutumalla konkreettisin toimin kampanjaan. (toimirasismiavastaan.fi).

Antirasismi valmentaja Federico Ferrara, joka toimii kampanjan asiantuntijaraadin jäsenenä, kertoi syistä miksi henkilöt ja organisaatiot ovat tärkeitä rasismien kitkemisessä yhteiskunnasta. Hän avasi myös kyselytutkimuksien tuloksia siitä, miten ihmiset kokevat mahdollisen toimintansa rasismia vastaan ja miten he haluaisivat toimia. Vain 60 % vastanneista koki tehneensä rasisminvastaisia toimia ja 100 % vastanneista ilmoitti haluavansa edustamansa organisaation sitoutuvan rasismien kitkemiseen. (toimirasismiavastaan.fi.)

Hän myös kertoi, että Suomi on koettu tutkimuksessa Euroopan Unionin rasisisimmaksi valtioksi jo vuonna 2018. Tämä kiinnitti erityisesti huomiota, koska edellä avaamani rasismikohu oli vasta vuonna 2023. Hän kertoi myös When the name matters -tutkimuksesta vuodelta 2019, joka on yksiselitteisesti osoittanut, miten ei-suomalaiselta kuulostava nimi on hankaloittanut tai jopa estänyt työllistymistä. Kyseisestä tutkimuksesta paljastui myös se, että vuosina 2020–2023 syrjinnän kokeminen on noussut 60 prosentista 66 prosenttiin. (toimirasismiavastaan.fi.)

Ferrara korosti myös, että rasismien purkaminen yhteiskunnasta edellyttää toimijuutta, ei sivusta katsomista. Me puhumme teoin -kampanja kannustaa eri toimijoita sitoutumaan konkreettisiin toimiin rasismien purkamiseksi yhteiskunnasta ja sen rakenteista. Keinoiksi tähän kampanja tarjoaa apua koulutukseen organisaatioiden jokaiselle jäsenelle johtoporasta myöten rasismien tunnistamiseksi ja kitkemiseksi. Lisäksi keskeiseksi keinoksi kannustetaan anonymiä työnhakuprosessia, jolloin vierasperäinen nimi ei ole esteenä työn saamiselle. Tämä myös edistää työyhteisöjen muuttumista monimuotoisemmiksi. (toimirasismiavastaan.fi.)

Lopuksi Ferrara avasi sitä, miksi juuri nyt on oikea aika liittyä rasismien vastaiseen toimintaan. Hän vertaili tapoja, joilla lisätään rasismia organisaatioissa, ylläpidetään sitä tai vähennetään sitä yksinkertaisesti kysymällä millainen toimija näistä kolmesta vaihtoehdosta, haluat olla ja minkälaiseksi haluat organisaatiosi muotoutuvan. Hän lopetti puheenvuoronsa lainaten Maya Angelouta ”*Tee parhaasi, kunnes tiedät paremmin. Sitten kun tiedät paremmin, tee paremmin.*” (toimirasismiavastaan.fi.)

Seuraavaksi kuntaliiton kehittämispäällikkö Maria Salenius kertoi Suomen kuntaliiton sitoumuksesta rasismia vastaan. Hän esitteli Suomen kuntaliiton toimintaa kuntien ja kaupunkien edunvalvojana ja neuvontapalvelun ylläpitäjänä. Suorassa lainauksessa hänen

puheenpuorossaan perustellaan miksi Suomen kuntaliitto on sitoutunut kampanjaan: ”*Toimintaympäristön muutokset, kuten maahanmuutto on ovat nostaneet entistä tärkeämmäksi rasismin vastaisen työn ja yhdenvertaisuusosaamisen myös kuntien näkökulmasta.*” Heidän pyrkimyksensä on oman toimintansa kautta kannustaa kuntia ja kaupunkoja liittymään kampanjaan. (toimirasismiavastaan.fi.)

Suomen kirjastoseuran toiminnanjohtaja Juha Manninen kertoi heidän kansalaisjärjestönsä sitoumuksesta kampanjaan. Hän perusteli sitoutumista myös kirjastolailla (1492/2016) ja sen 2 ja 6 pykälillä, joiden mukaan kirjastojen toiminnan tulee edistää yhdenvertaisuutta sekä kulttuurista vuoropuhelua, että sivistyksen tasapuolista saatavuutta. Kirjastoseuran vuosien 2023–2024 päämääränä on tehdä kirjastosta turvallinen tila kaikille, ilman pelkoa rasismista. Tätä toteutetaan esimerkiksi henkilöstöä kouluttamalla. (toimirasismiavastaan.fi.)

Toiminnanjohtaja Katri Kuusikallio kertoi USKOT-foorumi ry:n sitoumuksesta kampanjaan. Kyseinen foorumi edustaa seitsemää uskontokuntaa ja niiden eri suuntauksia. Tavoitteena on esimerkiksi vaalia uskonnonvapautta, edistää vuoropuhelua ja yhdenvertaisuutta niin omassa yhteiskunnassamme kuin kansainvälisestikin. Kuusikallion mukaan rasisminvastaisuus ja yhdenvertaisuus ovat keskeisiä arvoja USKOT-foorumin toiminnassa. Hän kiteyttää kampanjaan sitoutumisen seuraavasti: ”*Sanoista tekoihin – sitoudumme konkreettisiin teoihin. Yhdessä voimme saada muutosta aikaan.*” Uskontojen yhteistyön rooli on keskeinen moninaisuuden lisääntyessä yhteiskunnassamme. (toimirasismiavastaan.fi.)

Webinaarin lopuksi käytiin läpi vielä ohjeistus siitä, miten Me puhumme teoin -kampanjaan pääsee mukaan ja miten organisaatiot voivat tehdä oman yksilöllisen sitoumuksensa. Lisäksi kerrottiin yhteystiedot sitoumuksen tekemiseen ja se mistä saa tarvittaessa neuvoja siihen, miten kussakin organisaatiossa voi toimia. (toimirasismiavastaan.fi.) Kampanjaan ovat liittyneet lukuisat organisaatiot Alkosta Suomen eläinsuojeluun. Puolueista on edustettuna vain Kokoomus ja RKP. (valtioneuvosto.fi.)

## 7 DISKURSSIANALYYSI LIITTYNEET TAI HARKITSEVAT

Käyn analyysissäni läpi artikkelin kerrallaan, ensin deskriptiivisesti ja sitten analyttisesti diskurssianalyysin avulla pureutuen niihin Hallidayn systeemis-funktionaalisen teorian kautta, jotta ne tulevat käytyä läpi maailmaa hahmottavina, maailmaan osallistuvina ja tekstejä rakentavina. Kiinnitän huomiota artikkeleissa erityisesti siihen, miten toimittajat rakentavat artikkeleitansa, ja sitä kautta hahmottavat todellisuutta sekä osallistuvat artikkeleidensa kautta maailmaan. Tällöin toimittajien toimijuus nousee yhdeksi oleelliseksi diskurssianalyysin kohteeksi.

Ylen toimittaja Anna Ronkainen kertoo artikkelissa 29.8.2024 lyhyesti, että Kuopion kaupunki on sitoutunut Me puhumme teoin -kampanjaan. Toimittaja ei ota kirjoituksessaan minäänlaista toimijan roolia, vaan ainoastaan kertoo asiasta. Kuopion kaupunki ilmaisee, että he toimivat jo kampanjan hengen mukaisella tavalla. Heillä on tarkoituksena tarjota etnisiin vähemmistöihin kuuluville nuorille työharjoittelupaikkoja. Tämän lisäksi kaupunki ottaa käyttöön turvallisemman tilan periaatteen ja tekevät päivityksen kaupunginvaltuuston yhdenvertaisuus ja tasa-arvo julistukseen. (Yle, Ronkainen, 29.8.2024.)

Artikkelissa viitataan Kuopion kaupungin tiedotteeseen, jossa kerrotaan toimista tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi henkilöstön koulutuksen ja jo käytössä olevan anonyymien rekrytoinnin kautta. Artikkelissa todetaan, että Helsinki on myös liittynyt kampanjaan. Tutkimuskysymyksen ollessa nimenomaan se miten valtamedia representoi kampanjaa, artikkelista on analysoitavissa hyvin informatiivinen ote, ilman erityisiä merkityksenantoja. (Yle, Ronkainen, 29.8.2024.)

Kuopion kaupunki näyttäytyy artikkelissa toimijana, joka suhtautuu kampanjaan yksiselitteisen positiivisesti. Kirjoituksesta saa kuvan, että kaupunki toimii jo antirasistisesti ja kampanjan myötä sitoutuu vielä virallisemmin rasisminvastaisuuteen esimerkiksi päivittämällä kaupunginvaltuuston jo aiemmin laatiman yhdenvertaisuus ja tasa-arvo julistuksen. Helsingin kaupungin liittyminen mainitaan myös ja tämän voi nähdä viittauksena, sekä perusteluna, yhteiseen kulttuuriseen toimijuuteen. (Yle, Ronkainen, 29.8.2024.)

Toimittaja rakentaa tekstiä neutraalilla otteella tuoden esille Kuopion kaupungin toimijuuden kampanjassa. Hallidayn systeemis-funktionaalisessa teoriassa kieli rakentaa kokemusmaailmaamme (Luukka, 2002). Toimittajan tapa rakentaa tekstiä on sellainen, ettei siitä ole luettavissa toimittajan omia mielipiteitä tai asenteita. (Yle, Ronkainen, 29.8.2024.)

Helsingin Sanomissa 2.9.2024 toimittaja Joonas Aaltonen kirjoittaa otsikolla: ”*Rasistinen huuto keskeytti jalkapallo-ottelun Oulussa – Hallituksen kampanjaan lähtö harkinnassa.*” Kyseessä oli AC Oulun ja Interin välinen ottelu. Ottelu pelattiin elokuussa 2024 ja se jouduttiin keskeyttämään yleisön joukosta tulleiden rasististen huutelujen vuoksi. Huutelut kohdistuivat yhteen ottelun erotuomareista eli Mohammed Al-Emaraan. Esimerkkinä huutelusta mainitaan: ”*tuomari vittuun Suomesta.*” (HS, Aaltonen, 2.9.2024.)

AC Oulu lähti mukaan kampanjaan seuran hallituksen päätöksellä. Asiasta oli haastateltavana AC Oulun toimitusjohtaja Jani Kotikangas. Toisena haastateltavana artikkelissa on erotuomari Al-Emara. Hän ihmettelee, miksi AC Oulun taholta kukaan ei kuullut rasistisia huuteluita, vaikka kaikki ottelun neljä erotuomaria kuulivat ne. Hänen mukaansa rasismiin puuttuminen jätetään erotuomareiden tehtäväksi. Hän kuitenkin korosti, ettei hänen tarkoituksenaan ollut arvostella AC Oulua. (HS, Aaltonen, 2.9.2024.)

Toimittaja tuo artikkelissa ilmi ristiriidan sen välillä, että toimitusjohtaja Koivukangas puhuu yksittäistapauksesta ja erotuomari Al-Emara kertoo tällaista rasismia olevan laajalti suomalaisissa jalkapallo-otteluissa. Artikkelin ei ole vain informatiivinen kertomus kahden eri haastateltavan mielipiteistä ja tapauksesta kertomisesta, vaan toimittaja korostaa selkeästi sitä, että tällainen on yleistä. Toimittaja ottaa jonkun verran myös toimijan roolia artikkelissaan, tuodakseen esiin rasismiongelman jalkapallo-otteluissa. Itse kampanjasta mainitaan vain perustiedot, mutta artikkelissa ei oteta kantaa siihen, millainen kampanja on ja olisiko siitä suurta apua tässä ongelmassa. (HS, Aaltonen, 2.9.2024.)

Artikkelin kirjoittajan valinta käyttää esimerkkinä rasistista huutoa: ”*tuomari vittuun Suomesta.*” tekee toimittajasta rasisminvastaisen toimijan. Hän olisi voinut vain mainita huutelon, mutta on sen sijaan valinnut mahdollisimman törkeän esimerkin. Haastateltavan valinta on myös nähtävissä kantaaottavana toimijuutena. Toimittaja ei tyydy haastattelemaan vain AC Oulun toimitusjohtajaa, vaan haastattelee myös erotuomaria, jonka nimen perusteella lukija identifioi helposti ulkomaalaistaustaiseksi. (HS, Aaltonen, 2.9.2024.)

Artikkelissa tuodaan esille se, että erotuomari Al-Emara ihmettelee, ettei rasismiin jalkapallo-otteluissa puutu kuin erotuomarit. Tämä on selkeästi pyrkimys vaikuttaa kulttuurisesti tuomalla yleinen ongelma laajempaan tietoisuuteen. AC Oulun hallitus näyttäytyy toimijana, joka hakee tukea kampanjasta saadakseen häiriköintiongelman pois jalkapallo-otteluista. Toimittajan voi nähdä luovan narratiivia asiassa yleistäen ongelman laajaksi jalkapallo-otteluihin liittyväksi ongelmaksi. (HS, Aaltonen, 2.9.2024.)

Toimittaja nostaa esille rasismien ongelman kertomalla huutelusta jalkapallo-ottelussa, vieläpä hyvin alleviivaavan esimerkin kautta. Hän antaa tällöin vahvan merkityksen yhteiskuntamme yhdestä funktiosta, rasismista. Artikkelin kirjoittaja nostaa esille sen, että rasismi on korostetun yleistä, esimerkiksi juuri jalkapallo-ottelussa. Toimittaja osallistuu maailmaan hahmottamalla rasismiongelman ja rakentaa tekstinsä sen mukaisesti. (HS, Aaltonen, 2.9.2024.)

Artikkelissa kerrotaan AC Oulun liittyneen kampanjaan seuran hallituksen päätöksellä. Mielenkiintoinen ristiriita tuodaan esille siten, että seuran edustajan mukaan kyseinen huutelu on harvinainen tapahtuma ja haastatellun erotuomarin mukaan hyvin yleinen tapahtuma. Erotuomari tuo esille myös sen, että tuomarit kyllä kuulevat huutelun, mutta muut seuran edustajat eivät. Artikkelissa myös esitetään epäilyksiä siitä, mahtaako kampanjasta olla ongelmaan apua. (HS, Aaltonen, 2.9.2024.)

Toimittaja rakentaa valinnoillaan toimijuuttaan. Merkitysten anto niin rasistisille huuteluille, seuran suhtautumiselle ja nimenomaan ulkomaalaiselta kuulostavan nimisen erotuomarin haastattelu kertoo kirjoittajan rakentavan todellisuutta. Rasismi esitetään selkeänä yhteiskunnallisena ongelmana. Se miten rasismista kerrotaan ilmentää toimittajan kielteistä suhtautumista rasismiin. Hallidayn metafunktioiden kautta on havaittavissa, että toimittaja on rakentanut tekstinsä kantaaottavaksi, ei vain objektiiviseksi kerronnaksi. (HS, Aaltonen, 2.9.2024.)

Toimittaja rakentaa tekstiään hahmottamalla tapahtumaa maailmaan osallistumalla. Sanavalinnat ja ilmaisut tuovat esille kirjoittajan arvot ja mielipiteet hyvin selkeästi hänen epäillensä onko tähän rasistiseen ongelmaan kampanjasta apua. Hallidayn mukaan lähtökohtana on teksti, jolla on merkitys tilanteessa (Luukka, 2002, 98). Artikkelissa toimittaja merkityksellistää rasistista huutelua siten, että se nousee tekstin keskeiseksi asiaksi. Haastateltavien valinnat korostavat toimittajan selkeää antirasistista arvomaailmaa. (HS, Aaltonen, 2.9.2024.)

Toimittaja Päivi Lakka Yleltä on kirjoittanut 5.9.2024 artikkelin ”*Seitsemän poimintaa toimista, joilla hallitus yrittää vähentää rasismia: katso lista*”. Siihen on koottu seitsemän kohtaa kuudestakymmenestä kahdesta hallituksen toimenpideohjelmassa. Kyseinen ohjelma sai alkusysäyksensä vuoden 2023 hallituspuolue perussuomalaisten rasismikohusta. Poiminnat ovat toimittajan mielenkiintoisimmiksi kokemat. Neljäntenä kohtana on Me puhumme teoin -kampanja. (Yle, Lakka, 5.9.2024.)

Kampanjaa avataan artikkelissa sen saaman kritiikin kautta nostamalla esiin Julkisten ja hyvinvointialojen liiton (JHL) osallistumisen peruminen. Artikkelissa syyksi perumiseen mainitaan, että kampanja on JHL:n mukaan ristiriidassa hallituksen toimien kanssa. Käsittelen kyseistä osallistumisen perumista tarkemmin diskurssianalyysin torjuneet kohdassa. Artikkelin on pääosin informatiivinen, mutta toimittaja nousee toimijaksi sekä seitsemän kohdan valinnoillaan sekä kampanjan saaman kritiikin esittelyllä. Kyseinen JHL:n kritiikki esitetään esimerkkinä laajasta ja kovasta kritiikistä kampanjaa kohtaan. (Yle, Lakka, 5.9.2024.)

Kampanjan lisäksi mukaan artikkeliin ovat päässeet kohdat: Ministerit pääsevät rasismikoulutukseen, Yhdenvertaisuus osaksi tulosohejausta, Orpo järjestää keskusteluita, Maahanmuuttajien työllistymistä tuetaan, Valtio lisää anonyymiä rekrytointia ja Holokaustin kiellon kriminalisointi. Ainoastaan Me puhumme teoin -kampanjan kohdalla on maininta saadusta kritiikistä. Juuri tämän maininnan vuoksi olen valinnut artikkelin tutkimusaineistooni, vaikka kampanja on artikkelissa vain pienessä sivuosassa. Se antaa osavastauksen tutkimuskysymykseeni, eli miten media representoi kyseistä kampanjaa. (Yle, Lakka, 5.9.2024.)

Olen lajitellut Ylen 5.9.2024, Lakka, artikkelin myönteisesti kampanjaan suhtautuviin, koska kampanja on päässyt lyhyelle listalle niistä toimista, jotka kuuluvat hallituksen yhdenvertaisuuden edistämiseen laadittuun ohjelmaan. Sen olisi voinut sijoittaa myös muihin artikkeliryhmiin, koska kampanja vain mainitaan lyhyesti esimerkkinä ja mainintakin tapahtuu kritiikin kautta. Toimittaja rakentaa valinnoillaan hillitysti todellisuutta pyrkien informatiivisuuteen. (Yle, Lakka, 5.9.2024.)

Toimittajan omat mielipiteet eivät tule esille artikkelissa. Tekstin merkitys tilanteessa on tuoda esille hallituksen toimia toimenpideohjelmalla. JHL:n kritiikki kampanjaa kohtaan ja sen nosto artikkelissa esille on toimittajan tietoinen valinta ja nostaa kirjoittajan tekstin rakentamisen kautta maailmaan osallistuvaksi, vaikka artikkeli muutoin on neutraalin informatiivinen. (Yle, Lakka, 5.9.2024.)

Metsähallitus ilmoitti 8.10.2024 Ylen Jarno Tiihosen kirjoittamassa artikkelissa liittyneensä kampanjaan. Jutun otsikko on ” *Metsähallitus liittyy hallituksen rasisminvastaiseen kampanjaan*”. Artikkelin on informatiivinen ja siinä kerrotaan esimerkiksi siitä, että Metsähallitus on ottanut käyttöön sukupuolineutraalit ilmaisut sekä käyttää anonyymiä rekrytointia. Saamelaisien työmahdollisuuksien parantaminen nousee esille erikoispiirteensä. Toimittaja on jutussa kertojana, ei toimijana. (Yle, Tiihonen, 8.10.2024.)

Teksti on hyvin samanlainen analyysimielessä kuin Kuopion kaupungin mukaan lähteminen ensimmäisessä artikkelissa. Metsähallitus tuo esille toimijan roolissaan sen, että heidän toimintakulttuurinsa on jo valmiiksi kampanjan mukainen. Kampanjaan ja sen myötä rasismiin kielteisesti suhtautuminen tuodaan esille normaalina arvona. (Yle, Tiihonen, 8.10.2024.)

Systeemis-funktionaalisen teorian kautta tarkasteltaessa artikkelin teksti on asiasta objektiivisesti informoiva, ilman toimittajan arvojen paljastumista. Sanavalinnat ja ilmaisut ovat vailla toimittajan pyrkimystä maailmaan osallistumista. (Yle, Tiihonen, 8.10.2024.)

## 8 DISKURSSIANALYYSI TORJUNEET

Kriittistä suhtautumista käsitteleviä artikkeleita löytyi puolet enemmän kuin liittyneitä, eli kahdeksan kappaletta. Yksi kielteisimmän kampanjaan suhtautuva artikkeli on Helsingin Sanomien 22.8.2024 JHL:n tiedotteesta julkaisema artikkeli. Toimittaja Jarmo Huhtasen laatimassa artikkelissa JHL:n mukaan hallituksen teot ja kampanja ovat ristiriidassa keskenään. Liitto syyttää hallituksen kampanjaa röyhkeästä peitetoiminnasta, koska hallituksen toimet ovat maahanmuuttajia räikeästi syrjiviä. Toimittajan poiminat JHL:n tiedotteesta ovat korostetun kriittisiä, eli toimittaja ei vain uutisoi informatiivisesti tiedotetta, vaan hahmottaa maailmaa sekä osallistuu maailmaan tekstin rakentamisen kautta. (HS, Huhtanen, 22.8.2024.)

JHL nousee voimakkaasti toimijan rooliin kritiikissään. Huomio kiinnittyy myös siihen, että JHL on ollut ainoa sellainen taho, josta on uutisoitu kampanjasta eroamisen suhteen, eli liitto on ensin liittynyt kampanjaan ja sitten eronnut siitä ilmeisen tarkoituksellisen kohun saattelemana. (HS, Huhtanen, 22.8.2024.)

Systeemis-funktionaalisen teorian kannalta tekstin merkitys tilanteessa on keskeistä. Kampanja on tässä vaiheessa vasta julkistettu, joten JHL:n kritiikin korostaminen heijastaa myös toimittajan arvoja ja mielipiteitä. Hän rakentaa vahvasti todellisuutta ja hänen voi katsoa valinnoillaan ja tekstin rakenteellaan pyrkivän vaikuttamaan yleiseen mielipiteeseen sekä siihen, miten toimittajat seuraavissa artikkeleissa suhtautuvat kampanjaan. Kielellisissä valinnoissa näkyy selkeästi sekä JHL:n että toimittajan kriittinen suhtautuminen kampanjaan sekä hallitukseen. (HS, Huhtanen, 22.8.2024.)

Samana päivänä, eli 22.8.2024, myös Yle uutisoi ”*Ammattiliitto JHL sanoutuu irti hallituksen rasisminvastaisesta kampanjasta – näin valtioneuvoston kanslia kommentoi*”. Toimittajana on Matti Koivisto. Jutussa käsitellään samaa JHL:n tiedotetta kuin edellä olevassa Helsingin Sanomien artikkelissa. Sen lisäksi JHL:n toimialajohtaja Mari Keturi nostaa esiin hallituksen suunnitelmat poistaa velvoitteet laatia yhdenvertaisuussuunnitelmat päiväkotikohtaisesti. Artikkelissa nostetaan esille myös yhdenvertaisuusvaltuutetun kannanotto ristiriitaisuudesta hallituksen toimien ja kampanjan välillä. (Yle, Koivisto, 22.8.2024.)

Valtioneuvoston kanslian erityisasiantuntija Risto Alatarvas on luottavainen kampanjan keräävän runsaasti osallistujia, vaikka hänestä JHL:n irtisanoutuminen onkin valitettavaa. Keturi puolestaan perustelee JHL:n eroa kampanjasta sillä, että JHL puhuu teoin näin

tehdessään. Hän kuitenkin jättää pienen mahdollisuuden kampanjaan osallistumiseen, mikäli hallituspuolueet sitoutuvat kampanjaan. Alatarvas kertoo hallituksen olevan sitoutunut kampanjaan ja, että puolueet päättävät osallistumisestaan puoluekohtaisesti. (Yle, Koivisto, 22.8.2024.)

Toimittaja on kysynyt myös SAK:n kantaa asiaan. SAK:n johtaja Saana Siekkinen pitää JHL:n kantaa ymmärrettävänä, mutta keskusjärjestö on lähdössä mukaan kampanjaan. Siekkinen kuitenkin muistuttaa, että SAK on kritisoinut useita hallituksen lakihankkeita varsinkin maahanmuuttoa koskien. Toimittaja puolestaan korostaa artikkelin lopussa sitä, että kampanja on nimenomaan seurausta vuoden 2023 rasismikohusta. (Yle, Koivisto, 22.8.2024.)

Tutkimuskysymystäni ajatellen artikkeli on valaiseva, koska toimittaja tarkastelee kampanjaa eri toimijoita kuunnellen, sekä tuoden esille niin kampanjaa puolustavia kantoja että kritiikkiä. Kritiikki saa lisäksi tässä artikkelissa henkilön, eli toimialajohtaja Mari Keturin ”äänen”. Hän on toimijanroolissa JHL:n nimissä. Kritiikki kohdistuu ennen kaikkea hallituksen toimiin, joiden hän katsoo olevan ristiriidassa kampanjan kanssa. Itse kampanjaa hän ei kritisoi. (Yle, Koivisto, 22.8.2024.)

Toimijana on nähtävissä myös SAK. Heidän suhtautumisensa kampanjaan on periaatteessa positiivinen, mutta hekin kritisoivat hallituksen toimia. Valtioneuvoston edustaja toimii kampanjaan positiivisesti suhtautuvana ja hehkuttaa kampanjaa vakuuttaen runsasta osallistujamäärää. Artikkelissa on havaittavissa sekä suostuttelua (Valtioneuvosto) että reagointia (SAK ja JHL). Kaikki kolme rakentavat kannoistaan narratiivia, jonka toimittaja ottaa annettuna, eli pyrkii kirjoittamisessaan informatiivisuuteen. (Yle, Koivisto, 22.8.2024.)

Kriittisesti suhtautuvien artikkeleista kahdessa käsitellään JHL:n eroamista kampanjasta. Helsingin Sanomien Huhtanen ja Ylen Koivisto ovat molemmat julkaisseet tätä koskevan artikkelin 22.8.2024. JHL:n eroamisesta on artikkeleissa nostettu jopa kohu, enkä ole ainaakaan törmännyt uutisointiin siitä, onko joku muu tahon myös eronnut kampanjasta. Helsingin Sanomien artikkeli on enemmän informatiivista kerrontaa perustuen JHL:n julkaisemaan tiedotteeseen. Ylen artikkelissa on käytetty tiedotteen lisäksi kolmea eri haastattelua sekä vielä yhdenvertaisuusvaltuutetun tiedonantoa kampanjasta.

Ylen artikkelissa toimittaja nostaa esille Valtioneuvoston kanslian erityisasiantuntija Alatarvaksen haastattelun kampanjaa koskien ja JHL:n eroamisen siitä. Haastateltava uskoo, että osallistujien määrä kasvaa. Lisäksi hän korostaa hallituksen sitoutumista kampanjaan.

Alatarvas näyttäytyy ainoana kampanjaan varauksetta positiivisesti suhtautuvana toimijana, Tämä on ymmärrettävää hänen ammattiasemansa vuoksi ja mielenkiintoinen tasapainotus toimittajalta muutoin kriittisyyttä esittelevään artikkeliin. (Yle, Koivisto, 22.8.2024.)

Toimittajat nostavat JHL:n tiedotteesta esille voimakkaan kritiikin hallituksen toimia kohtaan. JHL kutsuu kampanjaa röyhkeäksi peitetoiminnaksi ja perustelee väitettään sillä, että hallituksen toiminnot ovat ristiriidassa kampanjan kanssa. Esiin tuodaan myös hallituspuolueiden osallistumattomuus kampanjaan. Toimittajat nostavat artikkeleissa JHL:n yhteiskunnalliseksi toimijaksi korostamalla ehdotonta kielteisyyttä kampanjaa kohtaan. Ylellä asiassa pääsee ääneen JHL:n toimialajohtaja Keturi, eli JHL:n kantaa vahvistetaan haastattelulla.

Ylen artikkeliin oli sisällytetty myös SAK:n johtaja Siekkisen haastattelu korostamaan yleiseksi esitettyä kritiikkiä sekä yhdenvertaisuusvaltuutetun kannanotto hallituksen toimien ja kampanjan väliseen ristiriitaan. (Yle, Koivisto, 22.8.2024.)

Toimittajat käyttävät artikkeleissaan merkityssysteemejä ja rakenteita, jotka edustavat kriittisyyttä kampanjaa kohtaan. Tällöin varsinkin Ylen toimittaja on nähtävissä toimijana. Toimittajien valinnat mistä ja miten kirjoitetaan ovat todellisuuden tuottamisen keinoja. Huomio keskittyy suurelta osin hallituksen toimiin rasismien lisäämisessä, kun kampanjan on kerrottu olevan päämääriltään rasismia vähentävää ja yhdenvertaisuutta lisäävää. (Yle, Koivisto, 22.8.2024.)

Molemmissa artikkeleissa on nähtävissä Hallidayn ideationaalinen metafunktio. Toimittajat kokevat uutisoimansa asian omilla tavoillaan ja rakentavat tekstin kielen sen mukaisesti. Molempien toimittajien sävy ja ilmaisut kuvastavat kriittistä suhtautumista kampanjaan. Ylen artikkelin pieni haastateltavan positiivinen näkökanta ja sen artikkeliin kirjoittaminen tuo pikemminkin esiin kritiikin korostamisen vaikutelman kuin kritiikin pehmentämisen pyrkimyksen.

Helsingin Sanomien pääkirjoitus 31.8.2024 ottaa voimakkaasti kantaa kampanjaan otsikolla: ”Perussuomalaiset puhui antirasismista teoin.” Varsinainen pääkirjoituksen otsikko on: ”Perussuomalaiset nöyryytti pääministeri Petteri Orpoa, kun tämä esitteli hallituksen rasisminvastaisen toimenpideohjelman.” Pääkirjoituksessa perustellaan otsikkoa siten, että perussuomalaisten puheenjohtaja Riikka Purra ilmoitti kampanjan julkistamispäivänä ”teoin”, ettei usko puolueen lähtevän kampanjaan mukaan. Pääkirjoituksessa tulkitaan tämä pyrkimykseksi nöyryyttää pääministeriä. (HS, Pääkirjoitus, 31.8.2024.)

Pääkirjoitus nostaa esille myös perussuomalaisten eduskuntaryhmän Jani Mäkelän aiemmat kommentoinnit kampanjasta. Nekin on todettu tarkoitukselliseksi pääministerin nöyryytykseksi. Mäkelä on jo aiemmin kyseenalaistanut kampanjan, koska hänen mielestään rasismiongelman olemassaolonkin voidaan sanoa olevan hyvin tulkinnanvarainen. Hän on myös kutsunut kampanjaa poseeraukseksi ja verrannut sitä neuvostoaikaan. Pääministeri Orpo oli ihmetellyt Mäkelän kommentteja julkisuudessa ja Mäkelä kuittasi pääministerin sanat ylimielisesti ja varsin ympäröörästä. (HS, Pääkirjoitus, 31.8.2024.)

Pääkirjoituksessa todetaan, että: ”*Ensin perussuomalaiset veti maton Orpon alta. Sitten se pyyhki pääministerillä pöytää.*” Kirjoittaja ei ole yllätynyt perussuomalaisten toiminnasta, koska edellisen vuoden rasismikohun takia kampanja on vain yritys lakaista ongelma maton alle. Pääkirjoituksessa sitä pidetään niin läpinäkyvänä, ettei pääministeri ole voinut kuin toivoa perussuomalaisten osallistuvan kampanjaan edes näennäisesti. Motiiviksi tähän suhtautumiseen kampanjaan pääkirjoituksessa nähdään perussuomalaisten kannatuksen lasku. (HS, Pääkirjoitus, 31.8.2024.)

Kirjoittaja perustelee edellä mainittua sillä, että nykyisin hallituspuolueena toimiva perussuomalaiset eivät voi taipua kannattajilleen erittäin tärkeässä asiassa ja, että pääministerin uhmaaminen antaa puolueesta vahvan kuvan. He laskelmoivat, ettei pääministerin puolue voi kuin sietää tällaista toimintaa. (HS, Pääkirjoitus, 31.8.2024.)

Jyväskylän yliopiston kielikeskuksen kurssilla siteerataan Pertti Hemanusta: ”*Pääkirjoituksessa lehdellä on legitiimi oikeus esittää omat arvostuksensa ja arvostusluonteiset kannanottonsa.*” (Hemanus, kielikurssi, jyu). Pääkirjoitus heijastelee siis Helsingin Sanomien kriittistä kantaa itse kampanjaa kohtaan, sekä myös hallituspuolueita kohtaan lehden arvopohjan mukaisesti.

Pääkirjoituksessa kerrotaan narratiiveja ja ilmaistaan toimijuutta hyvin voimakkaasti lehden arvojen mukaisten silmälasien läpi. Syvä kriittisyys hallitusta ja kampanjaa kohtaan ei jää lukijalle epäselväksi. Hallituspuolue perussuomalaisten toiminta ja lausunnot tuodaan esille monin tavoin. Narratiivi tässä asiassa on näkyvissä jo otsikossa. Siinä korostetaan näkökantaa, jossa hallituspuolue perussuomalaiset toimillaan ja lausunnoillaan jopa pyrkivät nöyryyttämään pääministeri Orpoa. (HS, Pääkirjoitus, 31.8.2024.)

Narratiivi jatkuu perussuomalaisten puheenjohtaja Purran ja eduskuntaryhmän puheenjohtaja Mäkelän toimien ja lausuntojen korostamisella. Pääkirjoituksessa ne tulkitaan yksiselitteisesti pääministeri Orpon nöyryyttämiseksi. Lopputuloksena tähän narratiiviin todetaan

tämän olevan tyypillistä perussuomalaisten toimintaa, jolle pääministeri ei voi varsinaisesti mitään muuta kuin toivoa edes jotain näennäistä tukea kampanjalle. Perussuomalaisten toiminnalle haetaan pääkirjoituksessa lopuksi selitystä. (HS, Pääkirjoitus, 31.8.2024.)

Tämän pääkirjoituksen voi nähdä voimakkaana kritiikkinä hallitusta vastaan. Kampanja antaa kritiikin esittämiselle mainion työkalun. Pääkirjoituksen voi nähdä sisältävän suostutellua lukijoihin nähden reagoimalla kampanjaan tällä tavoin. Kaikille esitetyille väitteille pyritään antamaan perusteluja, mutta ne esitetään mielipiteinä, ei todistettuina faktoina. Pääkirjoituksen voi rinnastaa mielipidekirjoitukseen, koska kyseessä on lehden arvoja ja linjaa kuvastava kirjoitus, kuten aiemmin Hemanuksen lainauksesta ilmenee. (HS, Pääkirjoitus, 31.8.2024.)

Pääkirjoituksen asema lehden linjan ja arvojen esiintuojana näkyy hyvin selkeästi tarkastellessa artikkelia Hallidayn systeemis-funktionaalisen kieliteorian kannalta. Artikkelissa näkyy maailmaan osallistuminen tekstiä rakentaen. Tässä Helsingin Sanomissa 31.8.2024 julkaistussa pääkirjoituksessa tätä lehden linjaa esitellään vahvasti. Kampanjan kerrotaan olevan yritys lakaista ongelma maton alle vuoden 2023 rasismikohun vuoksi. Kirjoittaja ei siis näe, että kampanjaa olisi edes olemassa ilman kyseistä kohua. Lehden linjan voi perustellusti sanoa olevan hallituksen vastainen. (HS, Pääkirjoitus, 31.8.2024.)

Pääkirjoituksen keskiöön nostetaan ristiriita pääministerin ja hallituspuolue perussuomalaisten välillä. Puheenjohtaja Purran ja eduskuntaryhmän puheenjohtajan Mäkelän lausunnot ja teot kampanjaan liittyen tulevat nostetuksi merkitykseltään ykkösasiaksi kampanjan kritisoinnissa. Pääkirjoituksessa ei missään vaiheessa nosteta esiin kampanjan antirasistista tarkoitusta. Kirjoittaja tuottaa narratiivia siitä, että perussuomalaiset ovat huolissaan kannatuksen laskusta ja siitä syystä pyrkimyksenä on saada pääministeri näyttämään heikolta. (HS, Pääkirjoitus, 31.8.2024.)

Kirjoituksesta on luettavissa ideationaalinen metafunktio Hallidayn teorian mukaisesti siten, että tekstissä tulee voimakkaasti esille kirjoittajan kokemusmaailma ja näkemys maailmasta. Kirjoittaja tekee omilla ilmaisuillaan ja sanavalinnoillaan arvonsa lukijalle selviksi. Huomio kiinnittyy myös tekstissä ilmeneviin kielikuviin, jotka ovat värikkäitä esimerkiksi kirjoittajan ilmaisussa ”*pyyhki pääministerillä pöytää*”. Tekstin pyrkimys on vaikuttaa lukijoihin rakentamalla negatiivista kuvaa kampanjasta, pääministeristä ja perussuomalaisista. (HS, Pääkirjoitus, 31.8.2024.)

Helsingin Sanomissa 3.9.2024 toimittaja Joonas Aaltonen avaa laajasti puolueiden suhtautumista kampanjaan artikkelissa ”*Perussuomalaiset torjui ehdotuksen – Ei halua uusia aiempaa rasisminvastaista sitoumusta*”. Artikkelissa on kysytty puolueiden puoluesihtereiltä suhtautumisesta rasismiin vastaisen peruskirjan uudelleen allekirjoittamiseen. Kyseessä on peruskirja, joka on allekirjoitettu ensimmäisen kerran vuonna 2003 kaikkien eduskuntapuolueiden toimesta. Peruskirja on allekirjoitettu uudestaan vielä vuosina 2011 ja 2015, niin ikään kaikkien eduskunnassa olleiden puolueiden toimesta. (HS, Aaltonen, 3.9.2024.)

Sdp on ehdottanut tätä uudelleen allekirjoittamista. Aiemmillä kerroilla aloite on tullut Ihmisoikeusliitolta, Yhdenvertaisuusvaltuutetulta ja Etnisten suhteiden neuvottelukunnalta. Ainakaan Ihmisoikeusliitossa ei tiedetty Sdp:n ehdotuksesta etukäteen. Peruskirjassa sitoudutaan esimerkiksi rasismiin ja vihapuheen välttämiseen. Kaikki puolueet ovat valmiita peruskirjan uudelleen allekirjoittamiseen, paitsi perussuomalaiset, jotka eivät puoluesihteri Harri Vuorenpään mukaan katso sitä tarpeelliseksi. (HS, Aaltonen, 3.9.2024.)

Keskustan puoluesihteri Antti Siika-aho kritisoi ainoastaan sitä, että hänen mukaansa aloitteen uudelleen allekirjoittamiseen olisi pitänyt tulla perinteiden mukaan suurimmalta puolueelta, eli kokoomukselta. Hallituspuolueista ruotsalainen kansanpuolue ja kristillisdemokraatit tuovat esille, että heilläkin on tapana edellyttää jo kansanedustajaehdokkailta sitoutumista jonkin asteiseen rasismiin vastaisuuteen, kuten artikkelin mukaan muillakin suurilla puolueilla on, paitsi perussuomalaisilla. Ruotsalaisen kansanpuolueen puoluesihteri Fredrik Guseff on hyvin suorasanainen kertoessaan, että puolue hyvin todennäköisesti allekirjoittaa kristillisdemokraattien puoluesihterin Mikko Rekimiehen mukaan puolue käsittelee asiaa ja seuraa mitä muut puolueet tekevät. (HS, Aaltonen, 3.9.2024.)

Neljännän hallituspuolueen, eli pääministeripuolue kokoomuksen, väliaikainen puoluesihteri Timo Elo ei ota kantaa paperin uudelleen allekirjoittamiseen muistuttaen, että juuri kokoomus on julkistanut Me puhumme teoin -kampanjan rasismia vastaan. Hän myös korostaa, ettei varsinkaan sosiaalidemokraatit tai muut oppositiopuolueet ole liittyneet kyseiseen kampanjaan. Hän tuo esille myös sen, että yhdistykset, yritykset ja järjestöt ovat liittyneet kampanjaan laajalti. (HS, Aaltonen, 3.9.2024.)

Toimittaja viittaa artikkelissaan pääministeri Orpon kommentointiin Ylellä. Pääministeri oli kertonut, ettei kampanjaa ole edes tarkoitettu varsinaisesti puolueille, mutta hänen mukaansa muut hallituspuolueet paitsi perussuomalaiset, ovat kertoneet sitoutuvansa kampanjaan. Pääministeri Orpo tuo esille puoluesihteri Elon tavoin, ettei yksikään oppositiopuolue oli

ainakaan vielä sitoutunut kampanjaan. Artikkelissa kerrotaan myös, että puoluetuimistojen mukaan keskustaa lukuun ottamatta, yksikään oppositiopuolue ei edes harkitse osallistumista kampanjaan. (HS, Aaltonen, 3.9.2024.)

Artikkelin mukaan oppositiopuolueet kritisoivat voimakkaasti kampanjaa. Sosiaalidemokraattien puoluesihteerin Mikkel Näkkäläjärvä kutsuu kampanjaa kilvenkiillotustempaukseksi. Hän kutsuu kampanjan viestiä ja hallituksen toimintaa räikeästi ristiriitaiseksi. Vihreiden puoluesihteerin Anna Moring jatkaa samalla linjalla kutsuen kampanjaa jopa nimeltään irvokkaaksi, koska hallituksen teot ovat hänen mukaansa rasistista politiikkaa. Vihreät eivät Moringin mukaan ole mukana pesemässä hallituksen käsiä kyseisenlaisesta rasistisesta toiminnasta. Hän ottaa esimerkiksi toiminnan, jossa maassa asuvia ja maahanmuuttajia rodullistetaan muun muassa pakolaiskiintiötä pienentämällä sekä vaikeuttamalla paperittomien terveydenhuoltoon pääsyä. (HS, Aaltonen, 3.9.2024.)

Samalla linjalla on myös vasemmistoliiton puoluesihteerin Anna Mäkipää. Hänen mukaansa hallitus ei käytä valtaansa rasismin torjumiseen vaan jopa ihmisvihamieliseen toimintaan. Liike Nytin puoluesihteerin Petteri Redsven näkee syyksi liikkeen osallistumattomuuteen sen, etteivät kaikki hallituspuolueetkaan osallistu kampanjaan. Hän katsoo, että kampanja on nimenomaisesti kokoomuksen maineen viherpesua. Keskustan Siika-aho nostaa esille merkilepantavana asiana sen, ettei hallituspuolue perussuomalaiset osallistu kampanjaan. Hän ihmettelee myös sitä, ettei pääministeripuolueesta ole oltu edes yhteydessä kampanjaan liittyen. (HS, Aaltonen, 3.9.2024.)

Toimittaja tuo esille kaksi keskeistä rasisminvastaista asiaa, eli peruskirjan ja kampanjan. Hän rakentaa näistä tavallaan yhteistä ja erillistä narratiivia. Ensin hän kertoo puolueiden linjasta rasisminvastaisen peruskirjan allekirjoituksen suhteen, jolloin hän nostaa esiin perussuomalaisten kielteisen suhtautumisen vastapainoksi muiden puolueiden myönteiseen suhtautumiseen. (HS, Aaltonen, 3.9.2024.)

Narratiivi jatkuu kampanjaan suhtautumisen kautta, jolloin tilanne selkeästi muuttuu. Osa oppositiopuolueista argumentoi kampanjaa kriittisesti sen kautta, että perussuomalaiset eivät aio, ilmeisesti millään tavalla, liittyä kampanjaan. Toisena syynä korostetaan sitä, että hallituksen toimet ovat ristiriidassa kampanjan kanssa, eikä tällaista maineen silottelua haluta tukea. Tässäkin artikkelissa toistuu toimittajan toimijuudessa se, että kampanja ei ole ensisijainen mielenkiinnon ja representoinnin kohde, vaan esiin nostetaan hallituspuolueiden keskinäisiä näkemyseroja rasismin ja kampanjan osalta. (HS, Aaltonen, 3.9.2024.)

Kielteisesti kampanjaan suhtautuvissa artikkeleista löytyy vielä kolme artikkelia, joissa kampanja on mainittu. Helsingin Sanomien 3.9.2024 artikkelissa toimittaja Aaltonen sitoo rasisminvastaisen peruskirjan uudelleen allekirjoittamisen ja kampanjaan liittymisen osin rinnakkaisiksi ja osin vastakkaisiksi toimiksi. Toimittaja siis rakentaa narratiivien kautta todellisuutta valitessaan nämä kaksi asiaa artikkeliinsa varsinkin korostaessaan oppositiopuolueiden kielteistä suhtautumista kampanjaan. (HS, Aaltonen, 3.9.2024.)

Tutkimukseni kannalta kiinnitän huomiota siihen, miten toimittaja hahmottaa maailmaa kootessaan kattavasti puolueiden suhtautumista kampanjaan. Peruskirjan allekirjoittamisen käsittely ei vastaa tutkimuskysymykseeni, mutta se on artikkelissa rakennettu osaksi tekstiä ja kuvastaa osaltaan Hallidayn systeemis-funktionaalista kieliteoriaa. Toimittajan valinta yhdistää nämä kaksi asiaa rakentaa teorian mukaisesti tekstistä todellisuutta muokkaavaa kirjoittajan mielipiteen kautta, eli näiden käsittely yhdessä on kirjoittajan valinta. (HS, Aaltonen, 3.9.2024.)

Toimittaja Hanna Mahlamäki kirjoittaa artikkelissaan Helsingin Sanomissa 11.9.2024 otsikolla; ”*Halla-aho ei vastannut kysymykseen, osallistuuko eduskunta työyhteisönä rasisminvastaiseen kampanjaan.*” Perussuomalaisten joukosta eduskunnan puhemieheksi valittu Jussi Halla-aho vastasi rasismikysymykseen eduskunnan edistävän ennen kaikkea sanan- ja mielipiteenvapautta. Kyseinen kysymys oli esitetty eduskunnan syysistuntokauden medialle suunnatussa aloitusinfossa. (HS, Mahlamäki, 11.9.2024.)

Toimittaja argumentoi myös: ”*Kampanja on seurausta viime kesän rasismikohusta, joka oli kaataa hallituksen.*” Kirjoittaessaan näin toimittaja ottaa voimakkaasti toimijan roolin peräti kahdella väitteellä, eli rasismikohun syy-seuraus -suhteella ja siitä, että hallitus hänen mielestään melkein kaatui. Halla-aho kuittasi häneltä toistuvasti kysyttäessä eduskunnan osallistumisesta kampanjaan, että ”*Hallituksen kampanjat ovat hallituksen kampanjoita.*” (HS, Mahlamäki, 11.9.2024.)

Toimittajan toimijuus tulee esille artikkelissa siinäkin, että hän tivaa toistuvasti puhemieheltä vastausta kysymykseensä osallistuuko eduskunta työyhteisönä kampanjaan. Tässäkin artikkelissa näkyy se, että median päähuomio on hallituspuolueissa ja kampanja itsessään ei nouse keskiöön vaan jää tavallaan työkaluksi hallituksen vastaisessa toiminnassa. (HS, Mahlamäki, 11.9.2024.)

Toimittaja osallistuu maailmaan kirjoittamalla siitä, että puhemieheltä ei saanut toistuvista kyselyistä huolimatta vastausta kysymykseen. Puhemiehen kommentoinnin suora lainaus

artikkelin lopussa kertoo miten kieli vaikuttaa kokemusvalintaamme Hallidayn kieliteorian mukaisesti. Teksti on luotu siten, että toimittajan turhautuminen puhemiehen vastaamisen välttelyyn korostuu keskeiseksi artikkelissa, ei niinkään se osallistuuko eduskunta työyhteisönä kampanjaan. (HS, Mahlamäki, 11.9.2024.)

Ylen 16.9.2024 toimittaja Ruissalo vie narratiivia eteenpäin perussuomalaisten Peltokankaan haastattelussa. Hän tuo esille Peltokankaan rasistiset kirjoitukset ja kielteisyyden kampanjaa kohtaan. Artikkelissa toimittaja Pekka Ruissalo haastatteli perussuomalaisten kansanedustaja Mauri Peltokangasta otsikolla: *”Perussuomalaisten Mauri Peltokangas kirjoitti taas vuohipaimenista ja kokee onnistuneensa: ”Täysi napakymppi”*. Haastattelun pohjana on Peltokankaan Facebook-päivitys, joka on lähes sama kuin kolme vuotta sitten hänen kirjoittamansa päivitys. Silloin kirjoitus vei Peltokankaan käräjille syytettynä kiihottamisesta kansanryhmää vastaan. Oikeuksissa ei tullut tuomioita, koska kirjoitukset tulkittiin poliittisiksi puheiksi. (Yle, Ruissalo, 16.9.2024.)

Toimittaja on käyttänyt kirjoituksessaan esimerkkinä kohtaa, jossa Peltokangas kirjoittaa: *”Mogadishun murretta ei vielääkään juuri kuule ja vuohipaimen ammattina on yhä näillä leveysasteilla harvinainen, eikä ainakaan käyntimme aikana näkynyt ainoatakaan kamelia tai lentävää mattoa parkissa.”* Päivityksessä olleeseen mainintaan bensan halvasta hinnasta, hän oli saanut kommentin perussuomalaisten puheenjohtaja Riikka Purralta: *”Kyllä on niin halpaa pensaa, että kameli tulisi kalliimmaksikin?”* (Yle, Ruissalo, 16.9.2024.)

Toimittaja tuo haastattelussa esille sen, että Peltokangas on hyvin tyytyväinen päivitykseen ja sen saamiin reaktioihin. Hänen mukaansa *”vasemmistolaiset vinkuu ja kitisee”* sekä *”mielensä pahoittajat pomppii seinille.”* Toimittajan kysyessä rasisminvastaisesta kampanjasta, Peltokangas kuittaa sen olevan kengänkiillotuskampanja. Rasismia ei hänen mielestään juurikaan Suomesta löydy ja hän rinnastaa sen vasemmiston leimakirveeksi kuten vanhan natsikortin käyttämisen. (Yle, Ruissalo, 16.9.2024.)

Haastattelusta kirjoitettu artikkeli on toimittajalta vahvasti alleviivaavaa sen suhteen, miten perussuomalaisten yksi näkyvimmistä kansanedustajista suhtautuu rasismiin. Myös hänen suhtautumisensa muiden puolueiden edustajien kannanottoihin asiassa tuodaan esille. Toimittaja esittää Peltokankaan yksinkertaisesti ylimielisenä rasistina, joka ei arvosta muiden mielipiteitä vaan näkee ne vinkumisena, kitisemisenä ja seinille pomppimisina. Kampanja rinnastetaan Peltokankaan mielipiteenä kengänkiillotukseksi. (Yle, Ruissalo, 16.9.2024.)

Jälleen tässäkin artikkelissa itse kampanja jää sivuasiaksi ja toimittaja hakee lukijoiden huomiota kertomalla, millainen ajattelumaailma perussuomalaisten edustajalla on. Toimittaja tuo esille myös aikaisemmat oikeusistunnot ja tuomitsematta jättämiset. Näillä huomion kiinnittämisillä selkeästi pyritään vaikuttamaan lukijoihin, kenties pyritään herättelemään yleisössä paheksuntaa. Hallidayn metafunktioiden valossa tekstiä rakennetaan voimakkaasti maailmaan osallistuen. (Yle, Ruissalo, 16.9.2024.)

Ylellä on julkaistu 8.10.2024 aihetta sivuava vapaan toimittajan Tuija Siltamäen kolumni otsikolla: ”*Tuija Siltamäen kolumni: Hallitus, lopettakaa konsulttiselvitykset, kampanjanne ja muu höpinä.*” Kolumni on hyvin provokatiivinen pyrkimys vaikuttaa asioihin siten, että kaikenlaiset lobbaukset ja konsulttien tekemät tutkimukset loppuisivat ja sillä tavoin säästyneet rahat käytettäisiin varsinaisen työn tekemiseen. Me puhumme teoin -kampanjan hän mainitsee kolumnin lopulla esimerkkinä valtion tuottamasta loputtomasta höpinästä. (Yle, Siltamäki, 8.10.2024.)

Pääkirjoitus eroaa uutisartikkeleista erilaisena genrenä, samoin kuin kolumni sekä analyysikirjoitus. Ylen Siltamäki ottaa kampanjan yhtenä esimerkkinä 8.10.2024 julkaistussa kolumnissaan. Kyseisessä kirjoituksessa pyritään vaikuttamaan yhteiskunnallisiin funktioihin. Kolumni on rakennettu kriittiseksi hallituksen toiminnan suhteen. Toimia pidetään rahan tuhlauksena. (Yle, Siltamäki, 8.10.2024.)

Kolumni on yksinkertaistettuna mielipidekirjoitus totuudessa pysymisen vaatimuksella (jututyyppi.fi). Tämä kolumni nimenomaisesti alleviivaa Me puhumme teoin -kampanjan kuuluvan pienenä osana kaikenlaiseen konsulttiselvityksien, kampanjoiden ja muun kirjoittajan mielestä turhiksi luokiteltavien höpinöiden joukkoon. Hänen mielestään valtio tuottaa tällaisia, vaikka voisi käyttää niihin upotetut rahat tehokkaamminkin. (Yle, Siltamäki, 8.10.2024.)

Hallidayn systeemifunktionaalisen teorian valossa kirjoittaja rakentaa kokemusmaailmaamme sanavalinnoillaan sekä ilmaisuillaan. Pyrkien tuomaan omien arvojensa mukaisen näkemyksen sellaiseksi, että lukija taipuisi kirjoittajan kanssa samalle linjalle. Hän rakentaa tekstiään vahvasti maailmaan osallistuvana. (Yle, Siltamäki, 8.10.2024.)

Toimittaja Marko Junkkari käsittelee Helsingin Sanomien analyysissä 17.10.2024 puolueiden kannatuslukuja otsikolla: ”*Orpo on alkanut näyttää heikolta.*” Hän aprikoi mikä syö pääministeripuolueen kannatusta ja miksi kannatus laskee juuri nyt. Hän löytää syiksi niin hallitusvastuun kuin esimerkiksi keskustan puheenjohtajan vaihtumisen. Eniten hän kuitenkin analysoi perussuomalaisten päätöstä muuttaa linjaansa vähemmän kiltiksi. Se on näkynyt

siinä, että puolue ei ole lähtenyt mukaan kampanjaan ja on lisäksi ottanut räväkämmän linjan juuri kampanjan leimaamisessa esimerkiksi poseeraukseksi. (HS, Junkkari, 17.10.2024.)

Artikkelissa ei oteta kantaa varsinaisesti kampanjaan tai sen sisältöön, mutta tuodaan esille hallituspuolueiden keskinäistä eripuraisuutta. Kampanjaan suhtautuminen perussuomalaisen kannalta nähdään tässä keinoksi vaikuttaa omiin äänestäjiin. Samalla omille kannattajille luodaan kuvaa siitä, että puolue on vahvempi kuin pääministeripuolue. (HS, Junkkari, 17.10.2024.)

Helsingin Sanomien 17.10.2024 analyysissä Junkkari keskittyy puolueiden kannatuslukuihin nostaen esille perussuomalaisten heikentyneen kannatuksen sekä sen, että hänen mielestään pääministeri näyttää heikolta. (HS, Junkkari, 17.10.2024.)

Systeemis-funktionaalisen teorian mukaan teksti on rakennettu kirjoittajan kokemuksen mukaan, osoittaen myös kirjoittajan omat näkemykset ja arvot.

## 9 DISKURSSIANLYYSI MUUT

Olen kahdessa edellisessä pääkohdassa käsitellyt selkeästi positiivisesti kampanjaan suhtautuvat kirjoitukset ja yksiselitteisesti kriittisesti kampanjaan suhtautuvat artikkelit. Kohtaan muut ovat kasautuneet artikkelit, joissa on joko molempia suhtautumistapoja saman artikkelin sisällä tai muutoin erilaista näkökulmaa edustavat artikkelit. Tämä siitä syystä, että voin vastata varsinaiseen tutkimuskysymykseen mahdollisimman kattavasti.

Helsingin Sanomat uutisoi Me puhumme teoin -kampanjasta 27.8.2024 toimittaja Teija Sutisen kirjoittamassa artikkelissa otsikolla: *”Hallitus avasi rasismin vastaisen kampanjan: Kyse ”röyhkeästä peitetoiminnasta”, sanoo kampanjasta irtautunut JHL.”* Artikkelista löytyy sekä positiivisuutta että kritiikkiä. Itse kampanjaa kuvaillaan neutraalisti kertoen, että hallitus on tehnyt sen syrjinnän vähentämiseksi ja siihen on kutsuttu mukaan laajalti eri yhteisöjä. Avaustilaisuudessa kerrottiin, että siihen mennessä osallistujiksi on ilmoittautunut 16 eri yhteisöä. Kampanjan kesto on vuoteen 2027. (HS, Sutinen, 27.8.2024.)

Pääministeri Orpon avaustilaisuuden puheesta oli nostettu esiin monimuotoisuuden lisääntyminen maahanmuuton kasvaessa ja siitä syystä on paljon tehtävää, jotta mahdollisuudet olisivat samat kaikille yhdenvertaisesti. *”Tarvitsemme kaikkia Suomen rakentajina.”* Orpo sanoi. Orpo kertoi keskusteluistaan sellaisten suomalaisten kanssa, joilla on ulkomaalaisestausta. Hänen mukaansa heillä on halua kuulua Suomeen, työskennellä täällä ja rakentaa tätä maata. Erityisesti nuorten huomioimisen tarve tuli hänen puheessaan esille. Orpo myös väitti valtioneuvoston haluavan näyttää esimerkkiä. (HS, Sutinen, 27.8.2024.)

Toimittaja nosti artikkelissa esiin kriittisyyttä kampanjaa kohtaan kertomalla JHL:n irtautumisesta kampanjasta, koska heidän mielestään kyseessä on peitetoiminta ja hallitus heikentää yhdenvertaisuutta. Vihreiden kansanedustajan Fatim Diarran jyrkkä kampanjan arvostelu nostettiin artikkelissa esiin. Diarra on antanut asiasta tiedotteen, jossa hän on tuonut esille ristiriidan hallituksen puheiden ja toimien välillä. Kampanjan nimikin on hänen mielestään ristiriitainen sen kanssa, miten hallituspuolueiden edustajat puhuvat rasistisesti sekä ihmisoikeuksia sortavasti. Hänen mukaansa yksi kampanja ei tuo muutosta hallituksen politiikan rasistisuuteen ja ulkomaalaisvastaisuuteen. Sdp:n puoluesihteerin Näkkäläjärvi oli puolestaan luonnehtinut kampanjaa maineenkiillotustempaukseksi. (HS, Sutinen, 27.8.2024.)

Toimittaja on artikkelissa myös taustoittanut kampanjan juurisyitä. Hän viittaa vuoden 2023 rasismikohuun, joka oli seurausta hallituspuolue perussuomalaisten ministereiden aiempien

vuosien rasistisista kirjoituksista. Toimittajan mukaan ”*Hallitus horjui kaatumisen partaalla*”, koska asia aiheutti ruotsalaiselle kansanpuolueelle suuria vaikeuksia perussuomalaisista paljastuneen toiminnan vuoksi. Artikkelissa nostetaan keskiöön varsinkin ensimmäisen elinkeinoministeri Junnilan ja hänet ministerinä korvanneen Rydmanin sekä puolueen puheenjohtaja Purran kohua herättäneet kirjoitukset. (HS, Sutinen, 27.8.2024.)

Toimittaja kertoi myös pääministeri Orpon haastattelusta ennen avaustilaisuutta. Pääministeri oli toivonut, että mahdollisimman moni lähtee mukaan rasismintorjuntaan kukin omalla tavallaan. Hän väittää haastattelussa, että koko hallitus sekä sen ministerit, hallituspuolueiden johdot ja eduskuntaryhmät ovat sitoutunut sekä rasismiin vastaisuuteen että yhdenvertaisuusselontekoon. Sitoutuminen on todellista, vaikka erilaisia epäonnistuneita lausuntoja on tullut julkisuuteen. Hän kertoo kampanjan olevan osa hallituksen toimenpideohjelmaa, joka on jatkoa vuoden 2023 syyskuun alussa annettua hallituksen tiedonantoa eduskunnalle. (HS, Sutinen, 27.8.2024.)

Kyseinen tiedonanto sisältää lukuisia hallituksen suunnitteleimia toimia rasismia vastaan sekä yhdenvertaisuuden parantamiseen tähtääviä toimenpiteitä. Kuuden miljoonan euron toimenpideohjelma on käynyt lausuntokierroksella ja sitä on muokattu kierrokselta saadun palautteen perusteella. Näin kertoo artikkelissa valtioneuvoston kanslian johtava asiantuntija Katriina Nousiainen. (HS, Sutinen, 27.8.2024.)

Pääministeri Petteri Orpo esiintyy artikkelissa toimijana ja todellisuuden tuottajana. Hän kertoo kampanjasta ja siitä, mihin se perustuu. Hän myös esittää väitteen, että koko hallitus puolueineen sekä eduskuntaryhmineen on sitoutunut kampanjaan ja selittää hallituspuolue perussuomalaisilta tulleita kommentteja epäonnistuneiksi lausunnoiksi, jotka ovat tulleet julkisuuteen. Hän siis antaa kuvan, että kampanjasta ja sen tavoitteista vallitsee yksimielisyys hallituspuolueiden välillä. Ristiriidat tämän väitteen kanssa hän kuittaa harvinaisiksi yksilöiden tekemiksi virheiksi. (HS, Sutinen, 27.8.2024.)

Toimittajan valinnat siitä, mitä hän nostaa esiin artikkelissa antaa vaikutelman pyrkimyksestä toimijuuteen, ei vain informatiiviseen kerrontaan. Tämä antaa selkeää informaatiota tutkimuskysymykseen, eli siihen miten valtamedia representoi kampanjaa. Tässä artikkelissa kerrotaan toki kampanjasta itsestään, mutta saman uutisarvon omaaviksi nostetaan niin syyt, miksi kampanjaa on lähdetty tekemään samoin kuin kriittisyys, jota kampanja on herättänyt. (HS, Sutinen, 27.8.2024.)

Helsingin Sanomien toimittaja Sutisen representointi rakentuu toimittajan selkeän toimijuuden kautta hyvin monipuolisesti. Kampanjan sisällöstä kerrotaan pääministeri Orpon pitämän puheen kautta. Puheessa kampanjaa kehitetään ja tämän toimittaja on tuonut esiin referoiden puhetta kritiikittömästi. (HS, Sutinen, 27.8.2024.)

Kriittisyys tuodaan esille JHL:n kampanjasta eroamisen sekä oppositiopuolueiden kannanottojen kautta. Toimittaja tuo esille selkeästi syyn kampanjalle, eli vuoden 2023 rasismikohun. Huomio kiinnittyy siihen, että kampanjaa peilataan hallituspuolueiden kautta. Toimittajan mukaan perussuomalaisten aiheuttama rasismikohu aiheutti myös hallituspuolue ruotsalaisen kansanpuolueen sisäistä kipuilua johtaen melkein hallituksen kaatumiseen vuonna 2023. (HS, Sutinen, 27.8.2024.)

Artikkelin lopuksi toimittaja kertoo vielä pääministeri Orpon kampanjaan liittyvistä selitteistä ja vetoamisesta kampanjaan liittymiseen. Teoreettisen viitekehyksen kautta olen löytänyt artikkelista rakenteita sekä merkityksiä, jotka korostavat toimittajan toimijuutta todellisuuden rakentajana, kuten Hallidayn teorian mukaan on nähtävissä. Valinnat siitä, mitä asiassa nostetaan esille ovat selkeä pyrkimys vaikuttaa yhteiskunnallisiin funktioihin. (HS, Sutinen, 27.8.2024.)

Myös Yle uutisoi kampanjan julkistamistilaisuutta toimittaja Toni Joukasen 27.8.2024 laatimassa artikkelissa: ”Orpo esitteli yksin hallituksen rasismin vastaisen kampanjan – kampanja on saanut paljon kritiikkiä.” Erona Helsingin Sanomien saman päivän artikkeliin, huomio kiinnittyy siihen, että Joukasen artikkelissa mainitaan myös poliittiset puolueet kampanjan kohderyhmänä. Hän myös kirjoittaa auki sen seikan, että pääministeri Orpo esitteli yksin hallituksen Me puhumme teoin -kampanjan. Silti artikkelissa mainitaan, että kampanja edustaa koko hallituksen näkemyksiä. (Yle, Joukanen, 27.8.2024.)

Artikkelissa esiteltiin kampanjaa, siihen liittyvää kattositoumusta ja sen verkkosivuja nimeltään toimirasismiavastaan.fi. Toimittaja on kirjoittanut artikkeliin tiivistelmän pääministeri Orpon puheesta, jossa mainitaan mm. kampanjan liittyvän vuotta aiemmin hallituksen eduskunnalle antamaan tiedonantoon koskien yhdenvertaisuuden edistämistä. Pääministeri totesi meillä olevan edelleen syrjiviä asenteita. Hänen mukaansa yhteiskunta monimuotoistuu ja maahanmuuttajien määrä kasvaa. Pääministeri korostaa puheessaan sitä, että kaikilla tulisi olla yhteiskunnassa yhdenvertaiset mahdollisuudet, mutta sen toteutuminen käytännössä vaatii vielä paljon töitä. (Yle, Joukanen, 27.8.2024.)

Artikkeleissa on löydettävissä hyvin paljon samankaltaisuutta, kun tutkitaan itse kampanjasta kertomista. Kerronta on tällöin hyvin informatiivista, eli kirjoittajat toistavat saamaansa tietoa kampanjasta. Tämä näkyy selvimmin 27.8.2024 kirjoitetuissa artikkeleissa: Helsingin Sanomat, Sutinen ja Yle, Joukanen. Molemmat artikkelit on kirjoitettu kampanjan avajaistilaisuudesta. Muista artikkeleista löytyy hyvin lyhyitä mainintoja varsinaisesta kampanjan sisällöstä. Kaikki ovat yksinkertaisen informatiivisia.

Toimittajan mukaan pääministeri korostaa, että rasismi ja syrjintä heikentävät luottamusta sekä sitä kautta vähentävät kokonaisturvallisuutta ja kriisinkestävyttä. Hallitus haluaa kampanjan myötä herättää keskustelua ja edesauttaa muutosta läpi koko yhteiskunnan. Avajaistilaisuudessa esimerkkeinä mukaan lähteneistä mainittiin HSL ja EK. Lisää mukaan liittyviä tahoja odotetaan tulevan paljon. (Yle, Joukanen, 27.8.2024.)

Artikkelissa nostettiin esille myös perussuomalaisten kesäkokous Kouvolassa elokuussa 2024. Siellä puheenjohtaja Riikka Purra ei uskonut puolueensa lähtevän kampanjaan. Hän katsoi sen olevan ihan eri asia kuin hallituspuolueen jäsenten sitoutuminen asioihin. Perussuomalaisten eduskuntaryhmän puheenjohtaja Jani Mäkelä puolestaan valitti puheessaan, että puolue on saanut aiheetonta löylytystä ja se vielä jatkuu esimerkiksi tällaisen poseeraus-kampanjan muodossa. Hän on tuonut aiemminkin esille kantansa, jossa hän pitää tällaista kampanjaa tarpeettomana. (Yle, Joukanen, 27.8.2024.)

Toimittaja tuo esille myös sen, että ruotsalaisen kansanpuolueen puheenjohtaja Anders Adlercreutz puolestaan oli kertonut Ylen politiikkaradiossa kampanjan syntyneen, koska sille on tarve. Perussuomalaisten pois jääntiä hän pitää epäloogisena, koska perussuomalaiset ovat hallituspuolue. Hän vetoaa siihen, että kyseessä on hallituksen kampanja ja siksi on oleellista, että hallituspuolueet liittyvät siihen. Samoin kuin edellisessä artikkelissa, tässäkin kerrottiin lyhyesti edellisen vuoden kohusta, hallituksen antamasta rasismin vastaisesta tiedoksiannosta ja siitä, että kampanja on yksi siihen kuuluvista toimista. (Yle, Joukanen, 27.8.2024.)

Artikkelissa käsiteltiin myös kampanjan kohtaamaa kritiikkiä. Siitä nostettiin esille JHL:n irtautuminen kampanjasta. Syyksi irtautumiseen mainittiin JHL:n hallituksen kanta, jonka mukaan kampanjan ja hallituksen toimien välinen ristiriita on räikeä. Oulun kaupunki on puolestaan kritisoinut sitä, ettei kampanja puutu vihapuheeseen, eikä ota huomioon kaupunkia ja kuntia. (Yle, Joukanen, 27.8.2024.)

Toimittaja nosti esiin myös oppositiopuolueiden kantoja kampanjaan liittyen. Sosiaalidemokraattien Näkkäljärvi tuo esille, että heidän puolueessaan rasisminvastainen työ on arkipäivää ja kutsuu hallituksen kampanjaa sellaiseksi, joka on ristiriidassa hallituksen politiikan kanssa. Vihreiden Moring kertoo puolueessaan rasisminvastaisen työn olevan arkipäivää. Puolueella ei ole myöskään aikomusta hallituksen rasististen toimin käsien pesuun hallituksen puolesta. Vasemmistoliitto on ilmoittanut, ettei lähde mukaan kampanjaan. (Yle, Joukanen, 27.8.2024.)

Artikkelin lopuksi toimittaja korostaa vielä sitä, että pääministeri Orpo on avajaistilaisuudessa yksin, ilman muita hallituspuolueiden edustajia. Siitä huolimatta pääministeri painottaa kampanjan olevan sellainen yhdenvertaisuuden edistäminen, johon koko hallitus on sitoutunut. Orpo oli antanut haastattelun medialle ennen tilaisuutta ja lähtenyt paikalta heti tilaisuuden päätyttyä kiireisiinsä vedoten. (Yle, Joukanen, 27.8.2024.)

Artikkelista on luettavissa toimittajan valinnat aiheisiin liittyen. Pääministerin äänen annetaan kuulua kampanjasta kirjoitettaessa. Vaikka pääministerin yksin paikallaoloa korostetaan, ruotsalaisen kansanpuolueen lausunto kampanjan tarpeellisuudesta on poimittu mukaan. Tätä voi katsoa tasapainottavana tekijänä, mutta siinäkin tulee esille hallituspuolueiden keskinäinen ristiriitaisuus, koska ruotsalaisen kansanpuolueen puheenjohtaja Adlercreutz kritisoi hallituskumppaniaan perussuomalaisia kampanjan tarpeellisuutta kehuessaan. (Yle, Joukanen, 27.8.2024.)

Tässäkin artikkelissa toimittaja on valinnut kertoa narratiivissaan JHL:n ja eri puolueiden kriittisiä kannanottoja kampanjaan liittyen. Toimittaja alleviivaa sitä, että vain ruotsalainen kansanpuolue vaikuttaa olevan pääministerin puolella kampanjan suhteen. Perussuomalaisen ja joidenkin oppositiopuolueiden voimakasta kritiikkiä tuodaan esille tässäkin artikkelissa ja uutena kritisoijana esitellään Oulun kaupunki. Artikkeliiin valikoidut asiat kertovat nimenomaisesti siitä, miten toimittaja asiat näkee ja haluaa tuoda lukijoille, eli toimillaan vaikuttaa. (Yle, Joukanen, 27.8.2024.)

Ylen Joukanen kirjoittaa kampanjan avajaistilaisuudesta. Yksi eroavaisuus muihin aiheesta kirjoitettuihin artikkeleihin kiinnittää erityisesti huomiota; kampanjan kohderyhmissä mainitaan puolueet. Pääministerin puhetta käsitellään referoiden ja positiivisuuden kautta. Pääministeri yksin paikallaoloon kiinnitetään tässäkin artikkelissa erityistä huomiota. Puheesta nostetaan mukaan kuitenkin vakuuttelu, että kampanja edustaa koko hallituksen näkemystä. (Yle, Joukanen, 27.8.2024.)

Perussuomalaisten toiminnasta uutisoidaan samaan tapaan kuin muissakin vastaavissa artikkeleissa, mutta heidän rasismiinsa suhtautumistaan korostetaan. Se nähdään rasismiongelman vähättelynä ja sitä kautta kampanjan tarpeellisuuden kritiikkinä. Kampanjaan kriittisesti suhtautuvina tuodaan esille JHL ja Oulun kaupunki. Ruotsalaisen kansanpuolueen nykyisen puheenjohtajan Adlercreutzin kanta kampanjan tarpeellisuudesta ja perussuomalaisten epäloogisuudesta tuodaan tässäkin esille. (Yle, Joukanen, 27.8.2024.)

Helsingin Sanomissa julkaistiin 27.8.2024 artikkeli otsikolla: ” *Perussuomalaisten poistajäänti ei ole rasismin vastaisen kampanjan ainoa ongelma, sanoo tutkija.*” Toimittaja Veli-Pekka Lehtonen on haastatellut kahta tutkijaa kampanjaan liittyen, eli Tampereen yliopiston lehtoria Anna Rastasta sekä Helsingin yliopiston tutkijaa Tuuli Kurkea. Tutkijoiden mukaan resurssien riittävyys ja teot ovat kampanjan kannalta keskeistä. Lehtori Rastas tuo esille sen, että ihmisten luottamus ja usko näiden ohjelmien vilpittömyyteen on oleellista kampanjaan mukaan lähtemisen kannalta. (HS, Lehtonen, 27.8.2024.)

Lehtori Rastas tuo esille myös sen, että esimerkiksi ihmisoikeusjärjestöiltä sekä kulttuurin parissa toimijoilta ja muilta on vähennetty rahallista tukea. Nämä tahot ovat sellaisia, jotka tekevät rasisminvastaista työtä, joten kampanjaan suunnatut varat eivät varsinaisesti lisää resursseja. Rastaan mukaan isoja ongelmia, esimerkiksi rakenteellista rasismia työmarkkinoilla, ei ratkaista kampanjaan suunnatuilla varoilla. Tähän vaikuttavat myös hallituksen tekemät päätökset, jotka huonontavat tilannetta esimerkiksi työmarkkinoilla. Hallituksen mukaan kampanjassa pyritään vaikuttamaan juuri rakenteelliseen rasismiin ja hallitus on omalta osaltaan sitoutunut näihin toimiin. (HS, Lehtonen, 27.8.2024.)

Tutkijan mukaan Suomessa on vahva tahtotila rasismia vastaan hallituksen toimista huolimatta. Tämä kampanja on Rastaan mielestä vähintään mitä hallitus voi tehdä. Hän myös viittaa vuoden 2023 rasismikohuun, jonka hän katsoo olevan yleisen mielipiteen mukaan syynä tähän kampanjaan. Toimittajan kysyessä tutkijan mielipidettä siitä, onko kyseessä maineenkiillotus kampanja, Dosentti Rastas vastaa: ”*Pitääkö tuota edes kysyä?*” Hän myös tuo esille mahdollisuuden siihen, että hallituksessa on joillakin tahtoa rasismin kitkemiseen. Muistuttaen kuitenkin rasismikohun vuotta aiemmin olevan kampanjan taustalla. (HS, Lehtonen, 27.8.2024.)

Helsingin yliopiston tutkija Tuuli Kurki on odottavalla mielellä kampanjan suhteen. Hänen toiveensa on, ettei kampanja jää hashtagkampanjaksi kuten vuoden 2021 Olen antirasisti -kampanja. Kurjen mukaan representaatio on merkityksellisesti konkreettinen antirasistinen

teko. Hän kertoo esimerkkinä käynnistään puhumassa lukiolaisille. Hän oli kehottanut oppilaita katselemaan ympärilleen, koska jos näkee kaltaisensa ihmisen jossain ammatissa se edesauttaa asiassa. Toisena esimerkkinä hän käyttää sosiaali- ja terveyspalveluja erityisesti mielenterveyspalveluiden osalta. Hänen mukaansa palvelurakenteita on muutettava, jos ne ovat syrjiviä. (HS, Lehtonen, 27.8.2024.)

Kurki otti kantaa myös hallituspuolue perussuomalaisten poisjääntiin kampanjasta. Se on hänen mielestään huolestuttavaa. Hallituksen rivien suoruus herättää kysymyksiä niin tutkijoissa kuin kansalaisissa. Hän näkee, että kampanjalle on sijansa, vaikka sitä varjostaa hallituksen kampanjan kanssa ristiriitaiset poliittiset päätökset. Näiden päätöksien hän kuvailee olevan rasistisia ja toiseuttavia. Esimerkkeinä hän luettelee: ”*Vastaanottorahan pienentäminen, pienempi työttömyysraha kielitaidottomille, käännätyslaki, maahanmuuttajien sosiaalietuuksien eriyttäminen, varhaiskasvatuksen yhdenvertaisuussuunnitelmasta luopuminen sekä pyrkimys rajoittaa paperittomien oikeuksia terveydenhuoltoon.*” (HS, Lehtonen, 27.8.2024.)

Kurki kuitenkin näkee, että tällaiselle rasisminvastaiselle kampanjalle on paikkansa. Todellisen muutoksen hän kertoo vaativan varsinkin rahoitusta ja muutokseen sitoutumista. Tärkeämpänä kuin kampanja hän näkee sen, että pitkäkestoiseen muutokseen tarvitaan politiikan ja käytäntöjen pysyvää muutosta. (HS, Lehtonen, 27.8.2024.)

Artikkeli on esimerkki tutkivasta journalismista, koska toimittaja on ottanut asiakseen löytää ja haastatella tutkijoita kampanjaan liittyen. Toimittajan voi katsoa pyrkivän näin tehdessään yleisenmielipiteen muokkaamiseen, eikä vain informaation tuottamiseen lukijoille. Kysymysten asettelua ei ole kirjoitettu täysin auki, mutta kysymyksistä saa hyvän käsityksen tutkijoiden antamista vastauksista. (HS, Lehtonen, 27.8.2024.)

Haastatellut tutkijat voidaan nähdä osaltaan myös kriittisinä toimijoina. Itse kampanjaan suhtautumisen voi nähdä kummankin osalta varauksellisena, vaikka kampanjan asiasisältö koetaan positiivisena. Myös tutkijat tuovat esille ristiriidan muiden hallitusten toimien ja kampanjan välillä, sekä sen ettei hallitus näyttäydy yksimielisesti kampanjan takana seisovaksi, vaan asiassa nähdään hallituspuolueiden keskinäisten välien rakoilua. (HS, Lehtonen, 27.8.2024.)

Syinä kampanjan toimijuuden epäilyyn nähdään hallituksen muut toimet, esimerkiksi leikkaukset niiltä toimijoilta, jotka tekevät rasisminvastaista työtä. Se, että hallituspuolueiden keskinäiset välit rakoilevat, herättävät huolta kampanjan kannalta. Toimittajan toimijuus ja

todellisuuden merkitysten rakentaminen näkyy siinä, että hän on haastatteluillaan tuonut akateemisen näkökulman tukemaan muiden toimijoiden suhtautumista kampanjaan. (HS, Lehtonen, 27.8.2024.)

Hallidayn teorian kautta on nähtävissä toimittajan maailmaa hahmottava ote. Artikkelin kirjoittaja on hakenut lisätietoa tutkijoita haastatteleamalla, ja sitä kautta kasvattanut tietämystään sekä kokemustaan aiheesta. Teksti on kuitenkin rakennettu informatiiviseksi haastattelujen kantojen mukaisesti. Valinta maailmaan osallistumiseen on tullut siinä vaiheessa, kun toimittaja on tehnyt päätöksen haastattelun aiheesta ja haastateltavista. (HS, Lehtonen, 27.8.2024.)

Toimittajat Toni Joukanen ja Pekka Kinnunen olivat laatineet 28.8.2024 Ylelle artikkelin: ”*Yksikään puolue ei ole vielä rasismien vastaisen kampanjan sitoutumislistalla.*” Kyseiseen juttuun on kerätty sekä kooste aiemmin julkaistuista artikkeleista, että lisätietoa siitä miten kampanjaan on suhtauduttu. Artikkelissa kerrotaan kampanjan avauksesta pääministeri Orpon toimesta sekä mainitaan, että hänen mukaansa kaikki hallituksessa ovat sitoutuneet kampanjaan. (Yle, Joukanen & Kinnunen, 28.8.2024.)

Artikkelin mukaan osallistujatahoista ei löydy vielä yhtään puoluetta. Perussuomalaisten poisjäänti kampanjasta on myös herättänyt kysymyksiä. Perussuomalaisten puheenjohtaja Purra oli kertonut puolueensa olevan sitoutunut edellisen vuoden hallituksen tiedonantoon, mutta ei näe mahdolliseksi puolueen lähtemistä kampanjaan puolueena. Pääministeri Orpon toive on ollut, että puolueet tekevät sitoumuksen kampanjaan. Ruotsalaisen kansanpuolueen puheenjohtaja Adlercreutz oli kertonut jo ennen Purran kommentteja, että hallituspuolueiden tulisi liittyä kampanjaan. (Yle, Joukanen & Kinnunen, 28.8.2024.)

Puheenjohtaja ja opetusministeri Adlercreutz puhui aiheesta suurlähettiläspäivien yhteydessä pidetyssä tiedotustilaisuudessa. Siinä hän kertoi olleensa yhteydessä sekä Purraan että Orpoon, mutta ei avannut näitä keskusteluja tarkemmin, koska ne ovat hallituksen sisällä käytyjä keskusteluja. Hän kuitenkin kertoi toivovansa hallituksen jäsenten vievän rasismien vastaisen kampanjan viestiä eteenpäin omissa puolueissaan. Artikkelissa tuodaan esille myös se, että MTV on aiemmin uutisoinut muiden hallituspuolueiden kuin perussuomalaisten osallistumisesta kampanjaan, mutta artikkelin kirjoitushetkellä yksikään puolue ei ollut vielä liittynyt kampanjaan. (Yle, Joukanen & Kinnunen, 28.8.2024.)

Toimittajat nostavat esille myös sen, ettei yksikään oppositiopuolue ole ilmoittautunut mukaan. Liike nyt oli tulossa mukaan kampanjaan, mutta puheenjohtaja Hjallis Harkimo muutti

mielensä, kun kuuli puheenjohtaja Purran kertovan perussuomalaisten kannasta olla lähtemättä mukaan. Harkimon mielestä kyseessä on nyt vain kokoomuksen maineen viherpesu. Muut oppositiopuolueet ovat perustelleet liittymättömyyttään sillä, että heillä rasisminvastaisuus on arkipäivää. Keskustan puoluesihteerä Siika-aho korostaa myös hallituspuolueiden sitoutumista kampanjaan tai pois jääntiä kampanjasta. (Yle, Joukanen & Kinnunen, 28.8.2024.)

Toimittajat näyttäytyvät artikkelissa narratiivin rakentajina kerratessaan kampanjan saamaa kritiikkiä. He nostavat lisäksi ruotsalaisen kansanpuolueen puheenjohtajan toimijaksi, koska Adlercreutz on maininnut keskustelleensa sekä Purran että Orpon kanssa. Mielenkiintoista tässä asiassa on se, että ruotsalaisen kansanpuolueen puheenjohtaja ei avaa näitä keskusteluja tiedotustilaisuudessa vaan vetoaa siihen, että ne ovat hallituksen sisäisiä keskusteluja. Tästä jää kuva, että Adlercreutz haluaa tuoda esiin puolueensa toiminnan kampanjan edistämiseksi, mutta ei halua ilmaista keskustelujen lopputuloksia, joten ne eivät ilmeisesti ole johtaneet mihinkään muutokseen. Perustelen tämän väitteeni sillä, että jos olisi tapahtunut muutosta esimerkiksi perussuomalaisten suhtautumisessa kampanjaan, siitä olisi varmasti kerrottu tiedotusvälineille. (Yle, Joukanen & Kinnunen, 28.8.2024.)

Artikkelin keskiössä on puolueiden sitoutumattomuus kampanjaan, josta poikkeuksena on vain ruotsalainen kansanpuolue. Artikkelista nousee esille myös ristiriitaista tietoa. Siinä mainitaan, että MTV oli uutisoinut muiden hallituspuolueiden, paitsi perussuomalaisten, liittyneen kampanjaan ja artikkelissa väitetään, ettei yksikään puolue ole liittynyt kampanjaan. Kyseessä tuskin on tahallinen harhaanjohtaminen, vaikka väitteen voisi nähdä nostavan kiinnostusta lukijoissa. Systemis-funktionaalisen kieliteorian kautta katsottuna artikkeli edustaa kaikkia kolmea metafunktiota. Varsinkin ideationaalista metafunktiota, koska se miten kirjoittajat kokevat asiat ja rakentavat kieltä tämän kokemuksen kautta. (Yle, Joukanen & Kinnunen, 28.8.2024.)

Helsingin Sanomien toimittaja Joonas Aaltonen oli kuuntelemassa ja haastatteli sosiaalidemokraattien puheenjohtaja Antti Lindtmania 31.8.2024 otsikolla: ”*Sdp:n Lindtman: Perussuomalaiset vetää mattoa Orpon alta ja vielä tarkoituksellisesti*”, kun hän puhui puolueensa 125-vuotisjuhlissa Helsingissä. Hän ruoti puheessaan Me puhumme teoin -kampanjan ympärillä käytyä keskustelua sekä kertoi puolueensa historiasta ja menneisyydestä. (HS, Aaltonen, 31.8.2024.)

Lindtman tuo esille puheessaan viime viikon tapahtumista sen, että hallituspuolueet eivät ole sitoutuneet kampanjaan, vaikka pääministeri Orpo näin julkisuudessa on väittänyt. Kuvavana hän pitää sitä, että kampanjan nimenä on Me puhumme teoin ja hallituspuolueet vetävät maton kampanjan alta tekoinaan. Lisäksi hän mainitsee perussuolaisten Mäkelän ongelmaa vähätteleviin kommentteihin, joista on kirjoitettu mediassa. Perussuomalaisten eduskuntaryhmän puheenjohtaja Jani Mäkelä on kutsunut kampanjaa poseeraukseksi ja vähätellyt vuotta aiemmin ollutta rasismikohua väittäen sen olevan: ”*tekemällä tehty ja ulkomailta masinoitu*”. Tavoitteena Mäkelän mukaan on ollut saada perussuomalaiset pois vallasta kaatamalla hallitus. (HS, Aaltonen, 31.8.2024.)

Artikkelissa on suoraan lainattu Lindtmanin puhetta. ”*Perussuomalaiset toimivat taas samalla tavalla, kuin mistä heitä viime kesänä kritisoitiin. Eli pakotettuna sanotaan juuri sen verran kuin on tarve, jotain ihmisten yhdenvertaisuudesta ja sitten heti perään toisella kädellä lähetetään viestejä, joilla vähätellään ongelman olemassaoloa ja rasismin vastaisia toimia yhteiskunnassa.*” Tämä on hänen mukaansa näyttänyt ulospäin siltä, että perussuomalaiset sanovat toista kuin pääministeri ja tällä tavoin vetävät mattoa alta. (HS, Aaltonen, 31.8.2024.)

Lindtman pitää perussuomalaisten toimintaa tarkoituksellisenä ja ihmettelee, mikseivät muut hallituspuolueet toimi asiassa mitenkään, koska tilanne vain jatkuu näin toimien entisellään. Ratkaisuksi hän tarjoaa sitä, että kaikki puolueet allekirjoittaisivat uudelleen viimeksi vuonna 2015 allekirjoitetun peruskirjan sitoumuksesta rasismin vastaisiin toimiin. Varsinkin perussuomalaisten kannalta tämä olisi sellainen teko, joka selvittäisi heidän sitoutumisensa rasismin vastaisuuteen. Lindtman uskoo ainakin oppositiopuolueiden allekirjoittavan ja kertoi sosiaalidemokraattien puoluesihteerin olleen yhteydessä kollegoihinsa muissa puolueissa. (HS, Aaltonen, 31.8.2024.)

Seuraavaksi Lindtman siirtyi käsittelemään puheessaan Sdp:n historiaa, nykypäivää ja tulevaisuutta. Hän korosti puolueen asemaa, niin äärioikeiston kuin äärivasemmiston vastustajana. Tärkeänä toimena hän piti vastauksien löytämisestä Suomen yhteiskunnan ongelmiin ja toimia hiilineutraalin yhteiskunnan saavuttamiseen ensimmäisenä maailmassa. Hän korosti sosiaalidemokraattien olevan vahvin vaihtoehto nykyisen hallituksen politiikalle ja puolueen olevan suurin voima yhteiskunnan uudistamisessa. (HS, Aaltonen, 31.8.2024.)

Lindtmanin puhe oman puolueensa juhlassa on retoriikaltaan selkeästi oppositiopuolueen puheenjohtajan puhetta. Oman puolueen kehuminen ja hallituksen arvosteleminen on

tarkoitettu sekä omalle väelle, että laajemmalle yleisölle sosiaalidemokraattien erinomaisuutta korostamaan. Hän nimenomaisesti korostaa varsinkin perussuomalaisen ja pääministeripuolue kokoomuksen välien huonoutta. Kampanja on saanut julkisuudessa korostetusti saamansa kritiikin kautta huomiota, joten se toimii opposition lyömäaseena hallituksen arvostelussa. Toimittajan toimijuus näkyy puolestaan puheesta poimituissa valinnoissa. (HS, Aaltonen, 31.8.2024.)

Artikkelissa näkyy selkeästi se, että oppositio harvemmin kehuu hallitusta ja sen toimia, eikä se tee sitä tälläkään kertaa. Puheessa kampanjaa käytetään korostetusti hallitukseen kohdistuvassa kritiikissä. Sen voisi kuvata olevan jopa lyömäase. Huomio kiinnittyy rasismiongelman korostamiseen, koska Lindtman esittää puheessaan ratkaisuksi sitä, että kaikkien puolueiden tulisi uudelleen allekirjoittaa jo aiemmin vuosien väliajoin allekirjoitettu rasisminvastainen peruskirja. (HS, Aaltonen, 31.8.2024.)

Helsingin Sanomissa 2.9.2024 julkaistussa Tuomas Peltomäen kolumnissa otsikolla: ”*Tutustuin hallituksen rasismin vastaiseen kampanjaan, ja minut valtasi outo tunne*”, käsitellään kampanjaa internetin kulttuurisodan näkökulmasta. Kirjoittaja toistaa rakastavansa kulttuurisotia. Hänen mukaansa: ”*Jos median ja poliitikkojen muisti kestää alle viikon, tulee kansallisesti tärkeistä keskusteluista loputonta kulttuurisodan toisintoa*”. (HS, Peltomäki, 2.9.2024.)

Peltomäki avaa kulttuurisodan määritelmää siten, että riidellään sanasta tai tilanteesta, josta joku on löytänyt jotain itseään loukkaavaa koskien elämäntapaa tai ajattelua. Yleensä tätä on hakemalla haettu. Kirjoittaja löytää näistä yöllisistä internetin toimista kuitenkin jotain selailaista, joilla on jalo tarkoitus raivostuttavuudestaan huolimatta. Hän katsoo niiden antavan määrittelykeinoja asioihin, joihin ei välttämättä liity arkielämän kokemuspohjaa. Riidat koskevat usein pieniä marginaaliryhmiä tai ainakin sellaisia asioita, kuten rasismi, jotka ovat hienojakoisuutensa puolesta näkymättömiä. (HS, Peltomäki, 2.9.2024.)

Hänen mukaansa riitely voi aiheuttaa sen, että itsestään selvä asia muuttuu absurdin monimutkaiseksi. Esimerkkeinä hän käsittelee Kouvolan lakritsin laatikkoa, tietokonepelien pelihahmoja ja HSL:n mainosta, jossa on kahden mustaihoisen suomalaisen miehen kuva. Tällaiseen kulttuurisotaan osallistumalla voi jopa joskus harvoin oppia jotakin. Kyseessä on hänen mukaansa lapsellista toimintaa, jossa voi kuitenkin oppia jotain itsestään. Hän sanoo kertovansa edellä mainitut asiat taustatietona, ennen hallituksen rasisminvastaisen kampanjan käsittelyä, koska ei halua antaa itsestään tosikon kuvaa. (HS, Peltomäki, 2.9.2024.)

Peltomäki otsikoi kampanjasta kirjoittamisensa seuraavasti: ”*Kampanjaa leimasi heti lähtölaukauksesta outo mietous*”. Hän kertoi, että kampanjaa oli valmisteltu vuoden verran ja ideana on ollut mahdollisuus sitoutua toivottaviin asioihin rasismiin vähentämiseksi. Erilaiset organisaatiot voivat sitoutua esimerkiksi anonyymiin rekrytointiin, kuten hallitus on tehnyt. Lisäksi hallituksen sisäisissä keskusteluissa on päätetty vähentää rasismia keskusteluissa. Tämä sai kolumnistin ihmettelemään, että millaisia keskusteluja hallituksen sisällä oikein harrastetaan. Kolumnissa ihmetellään ensin osallistujatahojen esittelemiä tavoitteita, joissa on kirjoittajan mukaan jotain outoa, ja mietoa, kunnes hän havaitsi selkeän yhtäläisyyden kulttuurisotiin. Toisen yhtäläisyyden hän löysi tavanomaisesta työelämästä. Hän mainitsee, että samaa sievistelyä on löytynyt hänenkin työpaikaltaan visioista ja missioista. Hän kutsuu näitä nimityksellä: ”*pimpeli pompeli, parane maailma poks!*” -tyyleiksi. (HS, Peltomäki, 2.9.2024.)

Median keskittymistä Peltomäen mielestä typeriin kysymyksiin, hän vaikuttaa ihmettelevän myös. Media on keskittynyt perussuomalaisten tekemisiin, tekemättä jättämisiin ja lausuntoihin. Eniten mediaa kiinnostaa se, mahtaako Purra olla osallistumassa kampanjaan ihan henkilökohtaisesti vai kenties puolueensa kanssa ja miten hän suhtautuu hallituksen jäsenille ilmeisesti pakollisena järjestettävään DEI-koulutukseen, eli diversiteetti- ja inklusiokoulutukseen. (HS, Peltomäki, 2.9.2024.)

Peltomäki kertoi median käsittelevän myös kyseisen puolueen eduskuntaryhmän puheenjohtajan Jani Mäkelän lausuntoa, jossa hän oli kutsunut Me puhumme teoin -kampanjaa poseerauskampanjaksi ja tällä tavoin oli onnistunut loukkaamaan pääministeriä. Hän oli myös vannonut tallettavansa saamansa pääministerin haukkumiset sydämeensä. Vaikka Peltomäki kirjoittaa rakastavansa kulttuurisotia, niin hän pitää niitä vääränä kehyksenä tässä asiassa ja siksi hänestä tuntuu oudolta. (HS, Peltomäki, 2.9.2024.)

Myös Peltomäki viittaa kolumnissaan siihen, että kampanja on seurausta vuoden 2023 rasis- mikohusta. Hän mainitsee perussuomalaisten Purran, Rydmanin ja Junnilan aiemmat kirjoitukset syiksi, jotka nostivat kyseisen rasismikohun. Hän pitää osaa kirjoituksista tulkinnan- varaisina rasismien suhteen, mutta nostaa esille Riikka Purran väkivaltaan lietsovia kirjoituksia jopa tavallista suomalaista säilyttävinä. Jopa niille, jotka eivät netin kulttuurisotiin osallistu. Peltomäen mielestä rasismien tilanne on viimeisen vuoden aikana entisestään pahentunut. (HS, Peltomäki, 2.9.2024.)

Peltomäki pitää kolumnissaan outona, että edellä mainitut asiat on uutisoitu mediassa syiksi kampanjalle. Hän tuo esille, ettei sen enempää toimittajat kuin poliitikotkaan ole yhdistäneet kampanjan syiksi muita rasistisia tapahtumia, kuten Kankaanpään terrorististen uusnatsien syytteitä Satakunnan käräjäoikeudessa, Lahden rotusotaa lietsoneita terroristeja, Oulun rasistista puukotusta eikä Britannian rasistisia mellakoita, joiden kolumnisti katsoo voivan levitä Suomeenkin. Vaikka Peltomäki rakastaa kulttuurisotia, hän ei katso niiden olevan ainoa oikea kehys, jonka läpi asioita katsotaan. (HS, Peltomäki, 2.9.2024.)

Kolumni sisältää jo ihan itsessään analyysiä tutkimuskysymykseeni liittyen, koska Peltomäki käsittelee median suhtautumista kampanjaan. Hän ihmettelee kiinnostuksen olevan enemmän hallituspuolueiden suhtautumisessa kampanjaan kuin itse kampanjaan. Näin tehdessään hahmottaa maailmaa ja kirjoitustavallaan myös osallistuu maailmaan, kuten Hallidayn systeemis-funktionaalisen kieliteorian kautta on helppo havaita. (HS, Peltomäki, 2.9.2024.)

Tässä kolumnissa Peltomäki ruotii kampanjaa niin huumorin kuin ironianakin näkökulmasta. Seuraava suora lainaus kuvaa kyseistä kolumnia hyvin osuvasti: ”*Kolumnistilla on oikeus olla veijari*” (kielikompassi.jyu.fi). Kolumnissa käytetään viitekehyksenä kulttuurisotia, vaikka se loppujen lopuksi ei toimi kirjoittajankaan mielestä oikeana raamina asiassa. Kulttuurisodan kehystä perustellaan kuitenkin sillä, että poliitikoilla ja medialla näyttää olevan lyhyt muisti. (HS, Peltomäki, 2.9.2024.)

Kolumni kritisoi mediaa, koska mediassa keskitytään kirjoittajan mielestä liikaa perussuomalaisien tekemisiin ja lausuntoihin, kuin kampanjan sisältöön tai antirasistiseen tarkoitukseen. Peltomäen suuren ihmettelyn aiheena on se, miten vakavammat rasistiset tapaukset on jätetty täysin huomioimatta sekä kampanjassa että yleisesti mediassa. Tutkimuskysymyksestäni kannalta kolumnin voi nähdä tarjoavan valmista analyysiä viihdyttävässä muodossa. (HS, Peltomäki, 2.9.2024.)

## 10 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen kannalta on oleellista ottaa huomioon toimittajien toimijuus, koska he kirjoittavat artikkelit. Systemis-funktionaalisen kieliteorian pohjalta heidän valintansa artikkeleiden rakenteiden ja merkitysten osalta antaa mahdollisuuden kokonaiskuvan hahmottamisen tutkimuskysymysten osalta. Artikkelit kuvastavat yhteiskunnallisia ilmiöitä ja ovat siis palasia yhteiskunnallisista funktioista.

Diskurssianalyysin avulla pystyy havainnoimaan näitä merkityksiä sekä rakenteita ja sitä kautta on löydettävissä niiden yhteiskunnalliset funktiot. Analyysistäni löytyy artikkeleita, joissa toimittajalla on hyvin informatiivinen ote. Uutisoitavat asiat vain kerrotaan annettuina, esimerkiksi haastateltavia, puheita ja lausuntoja referoimalla. Aineistosta löytyy myös toista ääripäätä, eli voimakkaasti kantaaottavia varsinkin pääkirjoituksia ja tekstin rakentamista siten, että se ensinnäkin tuo esille kirjoittajan arvot ja toisekseen selkeän tavoitteen todellisuuden rakentamiseen kirjoittajan kokemuspohjaan ja jopa ideologiaan sopivaksi.

Tutkimuskysymykseeni on miten valtamedia representoi Me puhumme teoin -kampanjaa 2024. Tähän vastaamiseen olen käyttänyt Hallidayn kieliteorian ideationaalista metafunktiota löytääkseni vastauksia rakenteellisesti annettujen merkitysten kautta siihen, miten kirjoittajat kokevat asiat ja rakentavat kielen tämän kokemuksen kautta. Olen soveltanut vapaasti diskurssianalyysia tarkastellen sanavalintoja, joiden avulla toimittajat näyttäytyvät toimijoina eivät vain kuvaten vaan myös rakentaen todellisuutta. (Jokinen & Juhila & Suoninen, 1999). Vastauksen löytämiseksi olen tutkinut mitä kirjoitetaan ja mistä kirjoitetaan sekä Helsingin Sanomien että Ylen artikkeleissa. Vuodelta 2024 kampanjaa käsitteleviä artikkeleita löytyi 18 kappaletta.

Itse kampanjan sisällöstä kerrotaan informatiivisesti sen enempää kehumatta kuin kritisoidenkaan. Kampanjan saamasta vastaanotosta löytyy tutkimukseni oleelliset vastaukset. Nämä ovat tulkittavissa pääosin kriittisiksi kampanjaa kohtaan. Artikkeleissa palstatilaa saavat kampanjaa kritisoivat tahot, jopa siten että niitä pyritään tuomaan esille toistuvasti. Esimerkiksi JHL:n lausunnot, pääministerin esiintyminen yksin avajaistilaisuudessa ja ennen kaikkea perussuomalaisten kommentit ja toiminta. Olen analyysissäni pureutunut niihin seikkoihin, jotka nousevat esille artikkeleissa. Olen tarkastellut myös toimittajien todellisuuden tuottamisen tapoja sen mukaan, miten on nähtävissä toimittajien tekemät valinnat ja toimijuus.

Kampanjaan myönteisesti suhtautuminen näkyy niissä artikkeleissa, joissa kerrotaan mikä toimija on liittynyt kampanjaan, sekä miten kampanjaan sitoutuminen sopii jo toimijoiden käytössä oleviin rasisminvastaisiin ja yhdenvertaisuutta edistäviin käytänteisiin. Näissä artikkeleissa on nähtävissä toimittajien informatiivinen kerronnan tapa. Kirjoitetaan referoimista siitä, miten kyseiset tahot ovat sitoutumisensa tuoneet julki. Näihin voi yhdistää myös sen, miten pääministeri Orpo on käsitellyt kampanjan sisältöä puheissaan ja haastatteluisaan.

Rasismikohun 2023 vaikutusta käsitellään artikkeleissa ja muissa julkaisuissa selkeänä syynä siihen, että kampanja on lanseerattu. Se tuodaan esille annettuna totuutena. Rasismikohusta kirjoitettaessa toistuvat toimittajien väitteet siitä, että hallitus joutui kohun takia niin suureen kriisiin, että hallituksen kaatuminen oli enemmän kuin lähellä. Hallituspuolueiden keskinäiset ristiriidat nostetaan tämän kautta valokeilaan. Tulkitsen opinnäytetyössäni tämän niin, että hallituksen vastaisuus on selkeästi sekä Helsingin Sanomissa, että Ylellä linjavalinta.

Pääministeri liittää kampanjan valtioneuvoston pyrkimyksiin tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden lisäämiseen sekä rasismin kitkemiseen yhteiskunnasta. Hän myös pyrkii vakuuttamaan hallituksen sitoutuneisuutta näihin asioihin ja siihen, että hallitus on yhtenäinen. Hallituspuolueiden kriittiset kommentoinnit hän kuittaa epäonnistuneina lausuntoina ja ulostuloina.

Kritiikissä tuodaan vahvasti esille se, että kampanjan katsotaan olevan ristiriidassa hallituksen muiden toimien kanssa. Nämä tulevat esille niin opposition kannoissa kuin tutkijoiden haastatteluissa. Suurin kritiikki nousee esille niissä kirjoituksissa, joissa käsitellään JHL:n eroamisesta kampanjasta. Tämä ero on saanut niin paljon palstatilaa, että voi tulkita sitä käsiteltävän toimittajien taholta uutisoituna kohuna.

Eniten kiinnostusta toimittajien taholta saa kuitenkin hallituspuolue perussuomalaisten suhtautuminen kampanjaan. Vähemmälle kiinnostukselle jäävät muiden hallituspuolueiden suhtautuminen. Niistä löytyy mainintoja, mutta huomio keskittyy perussuomalaisiin, koska toimittajat keskittyvät selkeästi perussuomalaisten tahalliseen kritiikkiin kampanjaa kohtaan, sekä heidän rasismin vähättelyynsä. Syyksi haluttuun ja haettuun näkyvyyteen annetaan puolueen laskenut kannatus ja puolueen edustajien ilmiselvästi muita puolueita suurempi rasismin kannatus. Muut puolueet niin hallituksessa kuin oppositiossa näyttäytyvät antirasistisina.

Antirasismisuudesta huolimatta ainoastaan hallituspuolue ruotsalainen kansanpuolue kannattaa kampanjaan liittymistä, ei vain omalta osaltaan, vaan varsinkin muiden hallituspuolueiden osalta. Opposition kampanjaan suhtautuminen näyttäytyy hyvin kriittisenä, koska kampanjan katsovan olevan jopa räikeässä ristiriidassa hallituksen muiden toimien kanssa. Opposition kriittisyys on nähtävissä myös perinteisen hallitus vs. oppositio funktion kautta. Ainoastaan Liike nyt on edes harkinnut liittymistä, mutta muuttanut mieltään koska katsoo perussuomalaisten liittymättömyyden suureksi ongelmaksi.

Valtamedian representaatio kampanjasta saa alleviivauksensa pääkirjoituksessa ja kolumneissa. Nämä artikkeleita vapaamuotoisemmat kirjoitukset ovat yksiselitteisen kriittisiä sekä kampanjaa että hallitusta kohtaan. Median julkaisuissa näkyy tarkoitushakuisuus siinä, mitä valitaan käsiteltäväksi ja mikä nähdään mahdollisesti jopa lukijoita kiinnostavana kohuna. Kirjoittajien tekemät valinnat aiheissa ja painotuksissa näyttäytyvät yhteiskunnallisiin funktioihin rakenteellisina ja merkitystenantojen kautta vaikutuspyrkimyksinä.

Vaikka kampanja jatkuu vuoteen 2027, median kiinnostus sitä kohtaan loppui jo vuoden 2024 aikana. Olen huomannut ainoastaan hyvin hajanaisia mainintoja siitä, että kampanja on olemassa, kun jotakin rasismiin liittyvää nousee otsikoihin. Mielenkiitoisen jatkotutkimuksen aiheesta voi tehdä kampanjan loppumisen jälkeen, eli tutkia kampanjan mahdollista vaikuttavuutta yhdenvertaisuuden edistämisessä ja rasismien kitkemisessä.

## LÄHTEET

Aaltonen, Joonas. 2023. *Hallitus yrittää lakaista ongelmansa maton alle loman ajaksi*. Helsingin Sanomat 21.7.2023. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009734456.html> Luettu 9.11.2024.

Aittokoski, Heikki. 2016. *Kuolemantanssi: askeleita nationalismiin Euroopassa*. Helsinki. HS-kirjat.

Arendt, Hannah. 2013. (3. painos t. p) *Totalitarismin synty*. Tampere. Vastapaino.

[https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/VNT\\_2+2023.pdf](https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/VNT_2+2023.pdf)

[https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1999/731#chp\\_2\\_\\_sec\\_12\\_\\_heading](https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1999/731#chp_2__sec_12__heading)

Hakulinen, Auli. 1965. *Kielen olemuksen ja kielen opetuksen pohdintaa Englannissa*. <https://journal.fi/virittaja/article/view/34987>

Hall, Stuart. 2005. *Identiteetti*. Tampere. Tammer-Paino Oy.

Harala, Samuli. 2012. ”Vallan vahtikoira, objektiivinen tiedonvälittäjä vai kolmas valtiomahti: kuinka joukkotiedotusvälineet vaikuttavat politiikkaan?” <https://helda.helsinki.fi/items/e82b8cf3-e884-49a1-8d94-39473251e2f4>

Haura, Ella. 2023. *Perussuomalaisten Jani Mäkelä ei lupaa, että puolueen edustajien rasismikohut loppuvat*. Yle 31.8.2023. <https://yle.fi/a/74-20048005> Luettu 9.11.2024.

Honko, Niina. 2001. ”Kansallissosialistisen ideologian myytit Adolf Hitlerin puheissa ja kirjoituksissa ennen NSDAP:n valtaannousua 1928–1930.” <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/89151/gradu00077.pdf?sequence=1>

- Huntington, Samuel. 1996. "Kulttuurien kamppailu ja uusi maailmanjärjestys." suom. Pietiläinen, Kimmo. 2003. Helsinki. Terra Cognita. <https://users.jyu.fi/~apha-mala/pe/2004/huntington.htm>
- Isaksson, Pekka & Jokisalo, Jouko. 1998. *Kallonmittaajia ja skinejä -rasismin aatehistoriaa*. Helsinki. Hakapaino Oy.
- Jokinen, Arja, Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero. 1999. *Diskurssianalyysi liikkeessä*. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.
- Jokinen, Arja, Juhila, Kirsi & Suoninen Eero. 2016. *Diskurssianalyysi Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere. Vastapaino.
- Jokinen, Matilda. 2023. *Orpon hallitus voi tehdä tahtomattaan hallaa puolueettomien maiden saamiselle Ukrainan tueksi*. Helsingin Sanomat 15.7.2023. <https://www.hs.fi/maailma/art-2000009719247.html> Luettu 9.11.2024.
- Jokisalo, Jouko. 1996. *Rasismi tieteessä ja politiikassa*. Helsinki. Edita.
- Jokisipilä, Markku. 2023. *Perussuomalaiset on historiallisessa tienhaarassa*. Helsingin Sanomat 22.7.2023. <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000009729339.html> Luettu 9.11.2024.
- Jyväskylän yliopisto. kielikeskus. "Kolumni." [https://kielikompassi.jyu.fi/opetus/kirjoitus/kirjoituskurssi/kann\\_kolumni.shtml](https://kielikompassi.jyu.fi/opetus/kirjoitus/kirjoituskurssi/kann_kolumni.shtml) Luettu 2.12.2024.
- Jyväskylän yliopisto. kielikeskus. "Pääkirjoitus." [https://kielikompassi.jyu.fi/opetus/kirjoitus/kirjoituskurssi/kann\\_miel\\_paakirj.shtml](https://kielikompassi.jyu.fi/opetus/kirjoitus/kirjoituskurssi/kann_miel_paakirj.shtml) Luettu 22.12.2024.
- Jyväskylän yliopisto. "Strukturalismi." <https://sites.app.jyu.fi/mehu/fi/menetelma-polku/tieteenfilosofiset-suuntaukset/strukturalismi> Luettu 22.12.2024.
- Kielitoimiston sanakirja. "Fasismi." <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/fasismi> Luettu 1.12.2024.

Kononen, Heidi. 2023. *Rasismikohu jatkuu, koska Riikka Purran anteeksipyyntö epäonnistui, sanoo puhetaidon kouluttaja: ”Tämä vaivaa useita ihmisiä, myös minua”*. Yle 22.7.2023. <https://yle.fi/a/74-20041964> Luettu 9.11.2024.

Kotonen, Tommi. 2023. ”Äärioikeisto ja sen määritelmät.” *Politiikasta* 5.5.2023. <https://politiikasta.fi/aarioikeisto-ja-sen-maaritelmat/>

Luukka, Minna-Riitta. 2002. *M.A.K. Halliday ja systeemis-funktionaalinen kielitiede*. Teoksessa *Kielentutkimuksen klassikoita* 89–124. Jyväskylä. Soveltavan kielentutkimuksen keskus, Jyväskylän yliopisto.

Mediaauditfinland. 2024. ”KMT 2024 Lehtien lukijamäärät.” <https://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2024/09/Lukijamaarat-KMT-2024.pdf> Luettu 20.12.2024.

Muilu, Hannele. 2023. *Nokian toimitusjohtaja kommentoi rasismikeskustelua: Suomen pitää antaa signaali, että tänne ollaan tervetulleita töihin*. <https://yle.fi/a/74-20041871> Luettu 9.11.2024.

Paldanius, Hilka & Sandberg, Kirsi. 2021. *Systeermis-funktionaalinen lauseoppi*. *Virittäjä* 125:3. 452–456 <https://journal.fi/virittaja/article/view/34987>

Pääkirjoitustoimitus. 2023. *Orpo johtaa hallitusta silmät kiinni*. Helsingin Sanomat 13.7.2023. <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009716306.html> Luettu 9.11.2024.

Pääkirjoitustoimitus. 2023. *Orpo puhui rasismista, perussuomalaiset jäätelöpuikoista*. Helsingin Sanomat 6.9.2023. <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009836876.html> Luettu 9.11.2024.

Pääkirjoitustoimitus. 2023. *Perussuomalaiset ei voi vetää rasismissa omaa linjaansa*. Helsingin Sanomat 29.8.2023. <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009814954.html> Luettu 9.11.2024.

Pääkirjoitustoimitus. 2023. *Rasismien hyssyttelyn pitää loppua nyt*. Helsingin Sanomat 11.7.2023. <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009711992.html> Luettu 9.11.2024.

Ryynänen, Sanna. 2020. ”Puhummeko nyt rasismista?” Media & viestintä 43:4, 326–344. <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/100619/58134>

Röhr, Werner. 1996. *Fasismi ja rasismi*. Vantaa. Edita.

Salminen, Viivi. 2023. *Rkp:n Henriksson: Jos rasistiset kirjoitukset olisivat olleet tiedossa, tuskin olisimme lähteneet hallitusneuvotteluihin*. Helsingin Sanomat/ STT 11.8.2023. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009777248.html> Luettu 9.11.2024.

Saresma, Tuija & Tulonen, Urho. 2020. ”Halla-ahon ahdistus ja ironia.” Journal Joutsen erikoisjulkaisu 4(2020), 141–159. <https://journal.fi/joutsen-svanen-erikois-special/article/view/85310/57723>

Suikkanen, Päivi. 2023. *Purran luottamuksesta ei tarvitse äänestää, vastaa pääministeri Orpo A-studiossa oppositiolle*. Yle 12.7.2023. <https://yle.fi/a/74-20040773> Luettu 9.11.2024.

Sundman, Robert & Sutinen Essi. 2023. *Keskusta vaatii Halla-ahoa kutsumaan eduskunnan koolle Purran takia*. Helsingin Sanomat 13.7.2023. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009717499.html> Luettu 9.11.2024.

Sutinen, Essi. 2023. *Purra ei pyydä anteeksi tekstejä, joita Orpo ei hyväksy – Tästä on kyse*. Helsingin Sanomat 14.7.2023. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009720826.html> Luettu 9.11.2024.

Sutinen, Teija. 2023. ”*Aikuisena huoneessa*” esiintynyt keskusta otti rasismikeskustelun mielenkiintoisimman roolin. Helsingin Sanomat 6.9.2023. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009837237.html> Luettu 9.11.2024.

Talja, Sanna. 1995. ”Diskurssianalyysin suuntaukset.” Journal 14:1, 29-30. <https://journal.fi/inf/article/view/1492/1339?acceptCookies=1>

<https://toimirasismiavastaan.fi/rasismin-vastaisen-kampanjan-infowebinaari-31-10-2024-tallenne-ja-materiaalit/> Osallistuin 31.10.2024.

Uutismedian liitto; Mediakasvatus. ”Kolumnit.” <https://juttutyypit.fi/juttutyypit/kolumni/> Luettu 2.12.2024.

Valtioneuvosto, Me puhumme teoin -kampanja 2024. <https://valtioneuvosto.fi/-/me-puhumme-teoin-kampanja-haastaa-toimijoita-kaytannon-tekoihin-rasismia-vastaan>

Valtioneuvosto, Orpo, Petteri. 2023 hallitusohjelma. <https://valtioneuvosto.fi/hallitukset/hallitusohjelma#/>

Ventola, Eija. 2006. *Genre systeemis-funktionaalisisessa kielitieteessä*. Teoksessa *Genre – tekstilaji*. 96–121. Helsinki. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Wallius, Anniina. 2017. *Ihonvärin geenitutkimus vahvisti: Ihminen on yhtä rotua*. Yle 17.10.2017. <https://yle.fi/a/3-9885009> Luettu 2.12.2024.

Yle. Yle pähkinänkuoressa. <https://yle.fi/aihe/a/20-10006621> Luettu 2.12.2024.

## Tutkimusaineisto

Aaltonen, Joona. 2024. *Sdp:n Lindtman: Perussuomalaiset vetää mattoa Orpon alta ja vielä tarkoituksellisesti*. Helsingin Sanomat 31.8.2024. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010664351.html> Luettu 6.11.2024.

Aaltonen, Joona. 2024. *Rasistinen huuto keskeytti jalkapallo-ottelun Oulussa – Hallituksen kampanjaan lähtö harkinnassa*. Helsingin Sanomat 2.9.2024. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010669136.html> Luettu 6.11.2024.

Aaltonen, Joona. 2024. *Perussuomalaiset torjui ehdotuksen – Ei halua uusia aiempaa rasisminvastaista sitoumusta*. Helsingin Sanomat 3.9.2024. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010669800.html> Luettu 6.11.2024.

Huhtanen, Jarmo. 2024. *Ammattiliitto JHL sanoutuu irti hallituksen rasisminvastaisesta kampanjasta*. Helsingin Sanomat 22.8.2024. <https://www.hs.fi/suomi/art-2000010646944.html> Luettu 6.11.2024.

Joukanen, Toni. 2024. *Orpo esitteli yksin hallituksen rasismin vastaisen kampanjan – kampanja on saanut paljon kritiikkiä*. Yle 27.8.2024. <https://yle.fi/a/74-20106415> Luettu 6.11.2024.

Joukanen, Toni & Kinnunen, Pekka. 2024. *Yksikään puolue ei ole vielä rasismin vastaisen kampanjan sitoutumislistalla*. Yle 28.8.2024. <https://yle.fi/a/74-20107725> Luettu 6.11.2024.

Junkkari, Marko. 2024. *Orpo on alkanut näyttää heikolta*. Helsingin Sanomat 17.10.2024. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010766920.html> Luettu 6.11.2024.

Koivisto, Matti. 2024. *JHL peruu osallistumisensa hallituksen rasisminvastaiseen kampanjaan – näin valtioneuvoston kanslia kommentoi*. Yle 22.8.2024. <https://yle.fi/a/74-20106570> Luettu 6.11.2024.

Lakka, Päivi. 2024. *Seitsemän poimintaa toimista, joilla hallitus yrittää vähentää rasismia: katso lista*. Yle 5.9.2024. <https://yle.fi/a/74-20109693> Luettu 6.11.2024.

Lehtonen Veli-Pekka. 2024. *Perussuomalaisien poisjäänti ei ole rasismin vastaisen kampanjan ainoa ongelma, sanoo tutkija*. Helsingin Sanomat 27.8.2024. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010658345.html> Luettu 6.11.2024.

Mahlamäki, Hanna. 2024. *Halla-aho ei vastannut kysymykseen, osallistuuko eduskunta työyhteisönä rasisminvastaiseen kampanjaan*. Helsingin Sanomat 11.9.2024. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010690408.html> Luettu 6.11.2024.

Peltomäki, Tuomas. 2024. *Tutustuin hallituksen rasismin vastaiseen kampanjaan, ja minut valtasi outo tunne*. Helsingin Sanomat 2.9.2024. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010666603.html> Luettu 6.11.2024.

Pääkirjoitustoimitus. 2024. *Perussuomalaiset puhui antirasismista teoin*. Helsingin Sanomat 31.8.2024. <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000010664520.html> Luettu 6.11.2024.

Ronkainen, Anna. 2024. *Kuopio on sitoutunut ensimmäisten kaupunkien joukossa hallituksen rasismiin vastaiseen kampanjaan*. Yle 29.8.2024. <https://yle.fi/a/74-20107914> Luettu 6.11.2024.

Ruissalo, Pekka. 2024. *Perussuomalaisten Mauri Peltokangas kirjoitti taas vuohipaimenista ja kokee onnistuneensa: ”Täysi napakymppi.”* Yle 16.9.2024. <https://yle.fi/a/74-20111731> Luettu 6.11.2024.

Siltamäki, Tuija. 2024. *Tuija Siltamäen kolumni: Hallitus, lopettakaa konsulttiselvitykset, kampanjanne ja muu höpinä*. Yle 8.10.2024. <https://yle.fi/a/74-20115488> Luettu 6.11.2024.

Sutinen, Teija. 2024. *Hallitus avasi rasismiin vastaisen kampanjan: Kyse ”röyhkeästä peitetoiminnasta”, sanoo kampanjasta irtautunut JHL*. Helsingin Sanomat 27.8.2024. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010643232.html> Luettu 6.11.2024.

Tiihonen, Jarno. 2024. *Metsähallitus liittyy hallituksen rasisminvastaiseen kampanjaan*. Yle 8.10.2024. <https://yle.fi/a/74-20116505> Luettu 6.11.2024.